

L.c.8.

dicat in 2° de celo) z idē hic priorz duoz. ¶ Ignis enī z aer sunt illius loci qui est alterū sursum. terra autē z aqua sunt illi² loci qui est deorsū nō pariter: sed ex terna sunt magis syncera. sic ignis qui est simplr levis ideo simplr fert sursum. terra vō simplr deorsū: qz simpliciter gravis. Sz media elenta utroqz picipant. aq enī levis est in terra: z gravis est in aere z in igne. Lūz g aq plus hēat de gravitate qz de lenitate: magis cōcat cū terra. z idē utiqz dat vnus loc². Sitr autē de aere z igne. Addit autē ad h² qz pstituta sūt ex trijs qntoz passionibus: z primis ex qbus gravitas z lenitas causatur: z cetera tangibiles qitates. ¶ Deinde cū dicit.

L.c.23.

¶ Sz tñ simplr qtuor entia vni² vniūquodqz est. Terra quidē enīz sicci magis qz frigidi. Aqua autē frigidi magis qz humidi. Aer autem humidi magis qz calidi. Ignis autē calidi magis qz sicci.

Contra quorūda expōnes.

¶ Ostēdit que qitates in qlibet elemēto dñetur. d. qz elemēta cū sint qtuor: z qlibet hēat duas qitates. non tñ hēt eas eqilter: sz vniūquodqz est vni². i. in vnoqz dñatur vna sic in terra magis dñatur siccitas qz frigiditas. In aq magis frigiditas qz humiditas. In aere magis humiditas qz caliditas. In igne vō magis dñatur caliditas qz siccitas. Nō est autē intelligēdū: ut quidā dicunt qz terra: sz sit magis sicca qz frigida: qz pp h² sit siccior igne qz lra nō dicit. Rō enīz in trijs pñader. due enī sunt cāe siccitatis. vna est frigus pñefans z cōpñēs humidū: z per pñs remouet siccitas que non est aliud qz humiditatis pñatio. Alia cā est caliditas humiditatis pñēs. manifestū autē est qz mor² causat calorem in eo qz pōt calefieri. ¶ Necessē g in mā illa maxime pfundet que semp est: iuxta velocissimū motuz. hec autē est mā ignis. vñ ignis est calidissimū oīuz calidoz. ut dī 2° meta. Potētiō autē est sup huius caliditatis ad psumendūz humidū qz terre frigiditas. z idēcirco ignis siccior est qz terra. ¶ Ulterius autē cum virtus mouētis sit minor in remoto qz in propinquo: minus calefacit motus celī mā m aeris: imo quasi minime remanebit g humida magis qz calida. nō tamē magis qz aqua: qz in aqua est frigiditas faciens ad se fluere humidū. caliditas autē aeris non facit ad se fluere humidū. z ideo aqua est magis humida qz aer: sensu enī sensibilia iudicamus. manifestū est autē oib² habentibus sensuz tactus qz aqua humidior est qz aer. est tñ z minus frigida qz terra: qd sic pz. frigiditas enī causatur ex distantia ab orbe sicut caliditas ex ppingtate. Cū ergo inter cetera elementa terra magis distet a celo necessario sequitur qz terra frigidissima sit inter oīa elementa. Lectio. III.

L.c.24.

¶ Quoniam autē determinatū est pus qz est simplicib² corpib² ex inuicē generatione. Simul autē sz sensū vident gnāta. Nō enī eēt alteratio. Scdm tactus enī passiones alteratio est. Dicēdūz qz modus adinuicē trāsmutationis. Viruz omne ex omni generari possibile: aut hoc quidē possibile: hoc autem impossibile.

¶ Postqz pñs ingruit nūm elentoz per formalia pñs ipsoz. hic determinat de gñatione z corruptione adinuicē: z vltimē tam de gñatione simpliciu qz mixtoz: z circa hoc duo facit. p^o ostēdit de gñatione elentoz adinuicē z cōpositoz ex elen-

tis. 2° de causis gñationis z corruptionis ibi ¶ Quia vō quedā sunt gnabilia. ¶ Circa p^m duo facit. p^o de terminat de gñatione elentoz adinuicē. 2° de generatione cōpositoz ex elentis ibi ¶ De elentis aut ex qbus. ¶ Circa p^m duo facit. p^o determinat de trāsmutatione mutua elentoz pñ opinionē propriā. Secūdo reprobat opiones ibi ¶ Qm autē que trāsmutantur. ¶ Circa p^m duo facit. p^o ostēdit quō elenta ex adinuicē gñantur. 2° qz hñt vñā mām susceptiuam exi- stentiē in potentia nō actu ibi ¶ Sed tñ adhuc. ¶ Circa p^m duo facit. p^o ponit qd intendit. 2° psequit intē tum ibi ¶ Qm quidē igit oīa. ¶ Dicit g p^o qz de terminatū est hic. z in 3° li^o de celo z mōdo. qz corpōra simplicia. s. elenta adinuicē gñantur. z cū hoc etiā ad sensuz videmus: ipsa sunt adinuicē gnāta: qz nīl ita esset nō esset alteratio inter ea. cū tñ videamus qz alteratio pñ passiones tactus est iter ea: z ipse passio- nes inter se pñdantes trāsmutant (bam eoz adin- uicē: qm in quā ita est. Dicendū est nūc quis modus adinuicē trāsmutationis: z dicēdūz est utri sit possi- bile qz quodlibet elementū ex quolibet elemēto gene- retur: vel qz tñ vnus generet ex vno si impossibile ge- nerari ex alio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qm quidē igit oīa innata sunt adinuicē trāsmutari manifestū est: gnāto quidē enīz in cōtraria ex pñarijs. Elemēta autē oīa habent pñarietate adinuicē: qz dñe pñarie sūt: sz his quidē enī ambe cōtrarie. U. g. igni z aque: hoc enī calidū z siccū: hec autē frigida z humida: his autē altera soluz. U. g. aeri z aque: hic enī calidus z humidus: hec autē frigida z humida. Quapp vltimē qdē manifestū qm omne ex omni gnāri innatū est.

¶ Prolegitur intentū. Et circa hoc duo facit. p^o ostēdit gñationē elentoz in cōi. 2° magis in spālī ostēdendo dñas inter ea quantū ad eoz trāsmutationē ibi ¶ Sz autē pñ vñūquodqz. p^o ostēdit qz elementa adinuicē trāsmutant tali rōne: gñatio est ex trijs: z in cōtraria oīa elenta hñt pñarietate adinuicē: qz eoz dñe sunt cō- trarie. ostensuz est g qz elenta adinuicē gñantur. maio- rez ppñez manifestat inducēdo in singulis elemētis d. qz quedā elementa pñ ambas dñas pñantur: sicut ignis z aqua. ¶ Ignis enīz est calidus z siccus. aqua vō frigida z humida. Calidus autē z frigidū sunt tria: z similiter humidū z siccū. ¶ Quedā autē cōtrariant solū pñ alterā qualitatem: sicut aer z aq: qz aer est calidus z aqua est frigida: sz in humiditate pñiūt. Si- mile est de terra z igne: z de terra z aqua. Sic g cōclu- dit qz vniūversaliter manifestū est: qz qdlibet elemētus ex quolibet generatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Jam autē pñ vñūquodqz non est difficile videre quō omnia ex omnibus erunt.

¶ Differt autē in citius z tardius z facili² z difficilius. Quēcūqz enī hñt symbolū adinui- cem ueloz hoz est trāsmutatio. Quēcūqz autē non hñt: tarda: qz facilius vnus qz mul- ta trāsmutare. U. g. ex igne quidē enī erit aer altero trāsmutato. hoc enī erat calidū z siccū: hoc autē calidū z humidus: Quapp si dominabitur siccū ab humido aer erit. Rursus

L.c.25.

Rursus autē ex aere aqua erit si dñabit calidū a frigidus: hoc qdē enī fuerat calidus z humidus: hoc autē frigidū z humidum. Quia propter trāsmutato calido aq erit: eodē mō z ex aq terra: z ex terra ignis. hñt enīz ambo ad ambo symbola. Aqua qdē humida z frigida: terra autē frigida z sicca. Quapropi do minato humido terra erit: z rursus ignis qm calidus z sicc²: terra autē frigida z sicca: si cor- rumpat frigidū ignis erit ex terra. Quapropi manifestū qz in circuitu erit gñatio in simpli- cibus corpibus: z facili² hic modus trāsmu- tatiōis: qz symbolū existit bis que deinceps.

¶ Determinat de gñatione ipsoz magis in spālī. Et cir- ca hoc duo facit. Primo ostēdit quō vñū elemētū gñet ex vno. 2° quō vñū gñet ex duob² ibi ¶ Si autē vñū- cuiusqz. ¶ Circa pñū duo facit. p^o ostēdit que sūt que facili² z cito adinuicē trāsmutant. 2° que sūt que tardius z difficulter ibi ¶ Ex igne aq. ¶ Dicit g p^o qz oīa elemēta in hoc pñiūt qz qdlibet ex quolibet gñat: vñ ferūt in hoc qz quedā ipsoz facili² z cito: z quedā tar- di² z difficil² abinuicē trāsmutant. Quēcūqz enī hñt symbolū. i. pñiētā in aliq qitate citi² z facili² trāsmu- tant adinuicē: illa vō que in nulla qitate pñiūt tar- dius z difficil². z rō hui² est: qz cū ea que hñt symbo- lū trāsmutant nō est necesse trāsmutari nisi tñ alterāz qitates. qñ vō ea que trāsmutant adinuicē in nulla qita- te pñiūt utraqz qitate necesse est trāsmutari. faci- li² autē est vñū trāsmutari qz plura. ¶ Ulterius autē ex- emplificat. d. qz ex igne pōt fieri aer nō solū altero trā- smutato. s. sicco. Ignis enī est calidus z siccus. Aer autē calidus z humidus. si ergo siccū ignis per dñū humi- di corrupat remanet calidū z humidum z sic erit aer. ¶ Itē etiā ex aere poterit fieri aq si per dñūm frigidi caliditas aeris corrupat. eodē mō ex aq terra z ex terra ignis. hñt enīz ambo pñiētā ambob². Aq enīz est frigida z humida. terra vō frigida z sicca: z ideo dñan- te humido. i. si humidū aque corrupat per dñūz siccū: z gñabit terra ex aq. passio enim legi² li dominante. ¶ Itē vō qz ignis est calidus z siccus. terra vō frigida z sicca. Si corrupat frigiditas terre generabit ignis ex terra: z ideo pcludit. manifestū etiā qz cū qdlibet ge- neret ex quolibet: ut ostēsum est: qz gñatio simplicium corpōz circularis. Et predictus modus trāsmutatiōis est facili²: qz hñt symbolū in altera qualitate.

Dubitatio ¶ Dubitat autē de hoc qd hic dicit pñs. dicit enī qz cūz elemēta que hñt symbolū trāsmutant remanet vna q- litas: sicut qñ ex aere sit aq remanet humiditas: z sic vi- det qz corrupto sbito remaneat accūs: qd est impossibile.

Responsio ¶ Ad qd dicendum qz illud accidens siue illa qitas nō remanet eadem numero: sed eadem specie.

Replica ¶ Sed adhuc videt dubiū remanere: qz nō videt qz pp h² talis trāsmutatio debeat eē facili² cū opteat cor- rumpi ambas qitates sine trāsmutatiōe nō hñtū symbolū

Solutio ¶ Ad hui² g enidētā pñderādū est qz qitates elentoz cānt ab ipsis formis subalib² ipsoz. Illa g elemēta que maiore pñiētā hñt in qitatib² inecio hñt maiorem pñiētā in formis subalibus: z per pñs in dispōnib² inae facili² adinuicē trāsmutant. Et sz opz ambas q- litates corrupit: qz qitas symbola minus resistit: imo nullo modo: cōtraria vō resistit: ideo facili² est trāsmu- tus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex igne autē aqua: z ex aere terraz: z rursus ex aq z terra aerē z ignē ptingit qdē genera- ri: difficilius autem qm pluriū est trāsmuta- tio. Necesse enim si erit ex aq ignis corrupi frigidū z humidum. Et rursus si ex terra aer corrupi z frigidū z siccus. Sitr autē si ex igne z aere aq z terra: necesse enīz ambo trāsmu- tare. hec quidē igit gñatio tardior est.

¶ Ostēdit que sūt ille que tarde z difficulter adinuicē ge- nerent. z dīc qz sūt illa que nō hñt symbolū: sic ignis z aq tra z aer: z idē rōne que pz i lra. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si autē vñūscuiusqz alterū corrupet facili² quidē: nō adinuicē aut trāsmutatio. Sed ex igne quidēz z ex aq erit terra z aer: z ex aere z terra ignis z aqua. Quicquidē enīz aque fri- giditas corrupet. ignis autē siccitas aer erit. Relinquit enim huius quidē calidū: hui² autē humidū. Quā autē ignis quidē calidū aque au- tem humidū terra erit. Quia relinquit hui² quidē siccū: huius autē frigidū. Sitr autem z ex aere z terra ignis z aq. Quā enī aeris cor- rupet calidū: terre autē siccū: aqua erit. Relin- quit enim huius humidū: huius autē frigidū qñ aut aeris humidū: terre autē frigidū ignis. Quia relinquit huius quidē calidus: huius autem siccū que quidem erant ignis.

¶ Confessa autē ad sensum ignis gñatio. ma- xime enim ignis flāma: hec autē est fumus ardens: fumus autē ex aere z terra.

¶ Ostēdit quō vñū elemētū gñet ex duob². d. qz si alia q- litas vñūscuiusqz elentoz nō hñtū symbolū corrupat nō est adinuicē trāsmutatio. Sz tñ poterit aliqd tertiūz gñari. Sic ex igne z aq que in nulla qitate pñiūt po- terit gñari terra z aer. Ex aere z tra ignis z aq. Quā enī aque frigiditas corrupit z siccitas ignis sic fiet aer qui est calidus z humidus. Quā vō calidū ignis z humidū aque corrupit remanet siccitas ignis z frigiditas aque z sic gñat terra frigida z sicca. Sitr ex aere z tra pōt gñari ignis z aq. Quā caliditas aeris z terre siccitas corrupit remanet humiditas aeris z terre frigiditas: z sic gñat aq frigida z humida. Quā vō humiditas aeris z terre frigiditas corrupit remanet caliditas aeris z sic- citas terre: z sic gñat ignis calidus z siccus: hec autem gñatio ignis pcella est ab oib²: qz ad sensum appet qz in lignis in qb² est humiditas aeris gñat flāma: que maxime ignis est iter ea que nāe ignee sunt apud nos. flāma autē nīl aliud est nisi fumus accūs. fum² autē est ex terra z aere. Et humiditas aerea expirās z secūz trahēs partes terrestres: pp qd denigrant ea que tāgit In hac tñ gñatione notādū est qz semp necesse est vñ cere alterā actināz qlitatū z alterā passiuāz: qz aliter non eēt pñctio possibilis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In his autem que per conuenientiam non contingit corrupto in utroqz altero elemen- torum fieri trāsmutationem in vñū cor- porum: qz relinquant in ambobus aut ea- dem: aut contraria: ex neutro autem contin- git generari corpus. (vbi gratia.) Si ignis g

EEE

L.c.26

L.c.27

L.c.28

In hac ge-
neratione
necesse ē
alterā ac-
tūaz z al-
terā passi-
uāz vicē
quarum.

L.c.29

dem corrumpetur siccum: aeris autem humidum calidum in ambobus relinquetur. Si autem ex utroque calidum relinquentur contraria siccum et humidum. Similiter autem et in alijs. In omnibus enim his que per consequentiam existunt hoc quidem idem. hoc autem contrarium. Quapropter simul manifestum quoniam que ex uno in unum transeunt uno corrupto generantur: que autem fieri ex duobus in unum pluribus.

Ostendit ex quibus duobus elementis non potest generari tertium. d. q. in his elementis que sunt per puenientia. i. que sunt immediate in loco et hinc symbolis: talis generatio esse non potest. q. ex duobus altera qualitate in utroque corrupta tertium generet: quia que relinquitur est aut eadem aut tria. Et si quidem fuerit eadem in utroque. puta caliditas in igne et aere non generabit aliquid tertium elementum: quia ex una qualitate non potest constitui elementum. Si autem fuerint tria. puta siccitas ignis et humiditas aeris cum ista coniunctio sit impossibilis: ut supra dictum est. tunc poterit generari tertium elementum. **S**i autem est in alijs hinc symbolis. i. in terra et aqua: quoniam in omnibus talibus que hinc talis puenientia in loco et est inter puenientia qualitas una qualitas eadem et altera contraria. **E**x dictis igitur manifestum est quod elementa que ex uno in unum ex veloci generatione transeunt ex duobus in unum tertium illa transeunt duobus qualitatibus corruptis.

T. c. 30 Quoniam quidem ergo omnia ex omni generantur et quomodo ex invicem transmutatio generatur dictum est.

Ultimo epilogat et patet in littera.

Dubitat de hoc quod hic dicitur plus quam corrupta frigiditate terre et humiditate aeris fieri ignis: hoc enim non videtur possibile esse: quoniam nec terre siccitas nec caliditas aeris videtur ad generationem ignis posse sufficere. ignis enim multo calidior est quam aer et siccior quam terra.

Respondeo quod ad hoc autem dicitur quodammodo non ineditur plus quam ex illis duobus generet purus ignis: sed aliquid quod maxime participet naturam eius: sicut exemplificat de flamma. **S**ed hanc stare non potest. quoniam plus loquitur de generatione elementorum et non mixtorum ex elementis. **E**st propterea etiam caliditas flammæ multo intensior quam caliditas aeris. Et ideo dicendum quod generat purus ignis. Et ista caliditas non sufficit inuicem in et ineditur per virtutem corporis celestis et luce solaris et per virtutem aliarum stellarum. **Lectio. V.**

T. c. 31 **E**d tamen adhuc: et sic aspiciemus de eis. Si enim est naturalium corporum materia ut videtur quibusdam aqua: et aer et que talia. **N**ecessario autem unus esse aut duo: aut plura. Unus utique omnia non est possibile. ubi gratia. aerem omnia: aut aquam: aut ignem: aut terram. Si transmutatio est in contraria: et hoc transmutat in contrarium. Si enim erit aer liquidum permanet alteratio erit et non generatio. Si autem neque ita videtur ut et aqua simul sit et aer: aut aliud quodcumque. **E**rit aliqua contrarietas: et differentia: cuius habebit aliquid altera particula ignis. v. g. caliditatem.

Nostis plus de generatione elementorum determinavit. hic ostendit quod subiectum istius transmutationis non est aliquid corpus actum existens: et per consequens quod illud subiectum est materia cois existens in potentia. **C**irca hoc ergo duo facit. Primo ostendit quod subiectum huius transmutationis non potest esse aliquid elementum. Secundo quod nec aliquid medium inter elementa ibi. Neque tamen aliquid aliud. **I**tem dicit ergo primo quod supra dictum sit quod sit subiectum huius transmutationis: et quod elementa ad invicem transmutentur. **A**d hoc tamen inspicimus si aliquid naturalium corporum: puta elementorum vel aliquid corpus medium inter ea est materia talis transmutationis. **Q**uibusdam enim videtur quod sit aqua: quibusdam quod sit aer vel aliquid tale. **S**ed quod aliquid tale corpus non possit esse materia elementorum probatur tali ratione: quoniam aut illud est tamen unum aut duo aut plura. Si autem sit unum tamen: tunc omnia erunt unum. s. vel aer vel aqua vel ignis: sed hoc non est possibile: quoniam transmutatio est inter contraria. **S**i enim dicat quod aer qui est omnia permanet secundum rationem et formam subiectum salvat in tota transmutatione. talis autem transmutatio est alteratio et non generatio. ergo non fit generatio elementorum ad invicem: quod est contra supra probata. **S**i autem cum predictis videtur quod aqua non sit omnia similis aeri: aut aliquid elementum per omnia simile alteri elemento. ergo oportet quod sit aliqua proprietates uniuscuiusque et aliquid differentia et contrarietas inter ipsa distincta: et illius contrarietatis unum elementum habebit partem unam et aliud elementum partem aliam habebit. ubi gratia. si ignis et aer sunt contraria secundum caliditatem et frigiditatem ignis habet caliditatem et aer frigiditatem. **Q**uoniam ergo sit transmutatio aeris in ignem: si quidem manet aer in tota transmutatione: tunc et manet aeris frigiditas: et tunc ex igne in quo transmutatur inerit ei caliditas. ergo tunc est caliditas et frigiditas: et cum sit simplex corpus? **E**ubique et hinc idem frigiditas et caliditas. **E**rgo erant in eodem: quod est impossibile. **D**einde cum dicit.

Sed tamen neque ignis erit aer calidus: alteratio enim tale et non videtur. Similiter autem rursus si erit aer ex igne calido in contrarium transmutatio erit. **E**xistat igitur aer hoc et erit aer frigidum aliquid. quapropter impossibile ignem aerem calidum esse. **S**i enim idem calidum et frigidum erit aliud. **A**liiquid igitur preter ambo idem erunt: et aliqua alia materia communis. **E**adem autem ratio de omnibus: quoniam non est unum horum ex quo omnia.

Remouet quoddam rationem que posset dari ad predicta. posset enim aliquis dicere quod aer qui sit ignis non dicitur fieri ignis: quoniam assumit spiritum ignis: sed aer est calidus et si sit ex igne sit aer remanens aer calidus: sed hoc remouet. d. q. si hoc esset verum sequeretur idem quod plus. s. q. generatio elementum ex elemento esset alteratio: quoniam aer frigidus et calidus non differunt nisi per accensum: et hoc facit alterationem. puta cum ex igne sit aer vel e converso. si utraque forma inest materia ignis et aeris sicut dicit ista opinio: erunt idem calidus et frigidus: et quoniam transmutatio omnis est inter contraria: ergo aeri inerit calor ignis et aer de se est frigidus: ergo calidus et frigidus sunt in eodem simpliciter: quod est impossibile. **E**rgo ipse est quod aer sit ignis calidus vel ignis sit aer frigidus. **Q**uod autem hic dicitur quod aer de se est frigidus: dicitur gratia exempli: et non secundum rei veritatem. **C**um autem ista sint impossibilia: oportet quod ambo elementa. s. ignis et aer habeant aliquid quod sit eis commune: quod essentialiter est in ambobus: et hoc est cois materia que est in potentia ad utrumque.

Ad aer
frigidus
et gratia
exempli.

utrumque. et eadem ratio est de alijs elementis. **N**ullum ergo elementum est materia ad alia elementa: sed materia eorum est una que est potentia unumquodque. **D**einde cum dicit.

T. c. 32 **T**amen neque aliud aliquid preter hoc velut medium aliquid aeris et aque: et aeris et ignis. **I**llorum autem grossius: horum autem subtilius. **E**rit enim illud aer et ignis cum contrarietate. **S**ed privatio contrariorum alterius. quapropter non contingit illud solum esse unum (ut quidam inquirunt) infinitum comprehendens. **S**imiliter igitur quodcumque horum: aut quidem nihil.

T. c. 33 **S**i igitur utique nullum sensibile prius his. **H**ec utique erunt omnia.

Ostendit quod medium corpus inter ignem et aerem quod sit grossius igne et subtilius aere. vel etiam medium inter aerem et aquam quod sit subtilius aere et grossius aqua: non potest esse materia elementorum: quoniam illud medium supponat quod est medium aeris et ignis aut illud est cum contrarietate elementum prima: aut sine ea. si autem est cum contrarietate prima alicuius elementum ipsius est illud elementum. quoniam cui puenit propria passio alicuius: illi puenit subiectum illius passionis. et sic non erit medium inter elementa. quod est contra id quod suppositum est. **S**i autem illud corpus non habet passionem vel proprietatem elementarem sed est privatio ea: cum privatio cum altero semper sit contraria. **A**lter enim materia elementorum esset a forma separata: quod est impossibile. **S**equitur quod id medium corpus si sine contrarietate. **S**icut quidam dicunt quod ipsum est quoddam infinitum non habens qualitatem aliquam et omnia comprehendens. similis autem ratio est quodcumque horum medium esse materia elementorum ponatur. ergo aut nihil tale est medium aut illud est aliud quod duos elementorum: quod est contra positionem. si ergo non potest aliquid corpus sensibile plus istis quatuor elementis necesse est ut ipsa quatuor elementa sint principia corporum sensibilium. **C**oncedatur autem aliter deducit istam rationem. dicit enim quod si ponatur aliquid corpus medium esse materia elementorum: sequitur idem inconueniens: quod contingebat ponenti bus unum elementorum aerem esse ibi. sequitur enim contraria esse in eodem: quoniam cum omnis transmutatio sit in contraria et ex tria in supra dixit plus. cum ex tali corpore generatur aer vel aliud elementum in eodem erunt qualitates ipsius corporis medie: cum ipsum in transmutatione secundum substantiam permaneat: et qualitates aeris generantur que de necessitate illis oportet esse trias. **S**equitur etiam secundum eum. illud est ens et non ens: quoniam cum unum est privatio alterius et privatio est non ens secundum unum tria est ens: et secundum aliud est non ens. **U**ltimo autem cum dicit.

Necessario igitur aut semper manentia et immutabilia inuicem: aut transmutabilia: et aut omnia: aut hec quidem hec aut non in thymeo plato scripsit.

T. c. 34 **Q**uoniam quidem igitur transmutari inuicem necesse est dictum est prius. **E**t quoniam non similiter cito aliud ex alio dictum est prius. **Q**uoniam habentia quidem symbolis citius generantur ex ad invicem: non habentia autem tardius. **S**iquidem igitur contrarietas una est secundum quam transmutantur: necesse duo esse. **M**ateria enim medium insensibilis ens et inseparabilis. **Q**uoniam autem

plura videntur entia: due utique erunt que minime. **D**uabus igitur entibus non possibile est esse tria sed quattuor: quemadmodum videtur. **T**ot enim erunt coniugationes: sex enim existentibus duas impossibile est generari: que contrarie sunt ad invicem. **D**e his quidem igitur dictum est prius.

Recapitulando percludit principale propositum. d. q. ista corpora aut semper manentia in formis suis et mutabilia inuicem. **A**ut transmutant ad invicem. **E**t si transmutant aut omnia transmutant: aut quoddam: sic et quoddam non sic plato scripsit in thymeo quod terra propter latitudinem suam triangulo non transmutat. **S**ed manifestum est quod omnia elementa ad invicem transmutant: non tamen omnia eque cito: quoniam ea que hinc symbolis citius generant ad invicem. que autem non habent tardius. **S**i enim in elementis est contrarietas una tamen necesse est esse duo elementa: quoniam unum solum non potest esse simul sub duobus contrariis: et materia tunc est medium duorum. **S**ed quoniam nos videmus quod elementa sunt plura quam duo necesse est ad minus sint due contrarietates. duabus autem existentibus contrarietibus impossibile est quod elementa sint tamen tria: sed oportet de necessitate quod sint quattuor. **T**ot enim contingit fieri utiles coniugationes itagibilium qualitatum penes quas sumitur numerus elementorum. **S**unt enim in universo sex coniugationes: sed due sunt impossibiles: ut supra patuit: quoniam contraria essent in eodem. **Lectio. VI.**

Quoniam autem que transmutantur ad invicem impossibile est principium aliquod esse horum. **A**ut in extremis: aut medio ex his manifestum. **I**n extremis quidem igitur non erit: quoniam ignis non erunt aut terra omnia: et eadem ratio si dicamus ex igne: aut terra esse omnia.

Nostis plus secundum propriam opinionem determinavit de mutua transmutatione elementorum. **I**n pre ista ponit opiniones aliorum et destruit eas. fuerunt enim circa hoc due opiniones. quodam enim dixerunt quod non omnia elementa ad invicem transmutant: sed que dam. v. g. sicut aer non mutatur in ignem et aquam. alii vero non: ut Empedocles. et eius sequaces dixerunt elementa esse immutabilia. primo ergo ponit rationem primam. secundo secundam ibi. **A**d mirabile autem. **I**tem quia hoc prima opinio supponit quoddam elementum medium esse principium in transmutatione aliorum. quod est contra id quod supra probatum est: ideo plus breuiter ad ducendum id quod supra dictum est ostendit quod neque extremum elementum potest esse principium: neque medium elementum potest esse principium. et circa hoc duo facit. primo ostendit quod non extremum. 2. quod neque medium ibi. **Q**ui autem neque medium. **I**tem dicit ergo primo quod quod elementa ad invicem transmutant ipse est aliquid ipsorum esse principium neque medium neque extremum. **Q**uoniam extremum elementum non potest esse principium manifestum est ex supra dictis. **S**i enim dicatur quod extrema sicut ignis aut terra sunt principia cum ipsa et in transmutatione permaneat omnia erunt ignis: quod est manifeste falsum: et eadem ratio est de terra. **D**einde cum dicit.

Quoniam autem neque medium (ut videtur quibusdam). aer quidem et in ignem transmutatur et in aquam. **A**er autem et in aerem et in terram: ultima autem non amplius inuicem. **O**portet quidem stare: non in infinitum ire.

[hoc in rectitudine ad utraqz. Infinite enim contrarietates in vno erunt.

Concedit qd neqz mediū elemētū pōt ēē pncipiūz sicut illi dicebāt qui ponebāt nō oīa elemēta adinuicē gēnari. Et circa hoc duo facit. Primo p̄supponit qdādam mediū ad p̄positū oñdēdū. 2° pbat p̄positū ibi. **T**erra sit. g. **P**roponit ergo p̄mo qd nō solū aer mutaretur in aquā sed et in ignē: nec aq̄ solū in aerē sed et in terrā ut illi dicebāt extrema nō ampli^{us} mutabānt in mediū: sed opz in istis trāsmutationibz esse statū nō ire in infinitū. si enim iret in infinitū tūc in vno et eodē essent infinite p̄rarietates. et hoc est infra magis manifestū. **D**einde cum dicit.

Terra sit. g. aqua. y. aer. a. ignis. p. Si utiqz a. trāsmutat in. p. et y. contrarietas erit eoz que. a. p. Sit autem hec albedo et nigredo. Rursus quia in. y. a. erit alia: non enim idem p. et y. Sit quidem siccitas et humiditas. a. g. dem siccitas. y. autem humiditas. Quapropter si quidem manet album existet aqua humida et alba: si autem nigra erit aqua. In contraria enim trāsmutatio. Necesse igitur aut albam aut nigram esse aquam: sit itaqz album primum. Similiter igitur existit et p. y. siccitas. Erat igitur et p. ignis trāsmutatio in aquā. contraria enim existit. Ignis enim prius niger erat: deinde autem siccum. Alqua autem humida: deinde autem alba. Valam quidē utiqz quoniam omnibus adinuicē erit trāsmutatio et in his. Et quoniam in. g. terra existunt reliqua duo symbola nigrum et humidum. hec enim non p̄iunguntur vqz.

Probat p̄positū. et circa hoc duo facit. Primo ponit rōnē suā. 2° pbat qdā qd supposuerat. s. qd in elementis est stat^{us} i. ascēdēdo ibi. **Q**uā aut in infinitū. **C**oncedit ergo p̄mo qd si aer mutet in aquā et in ignē necessario aer et ignis et aq̄ poterūt adinuicē trāsmutari. Sit ergo terra. g. aqua. y. aer. a. ignis. p. si ergo. a. qd est si gnū aeris mutat in duo elemēta. s. in. p. et in. y. hoc est i aquā et in ignē: opz qd aer hēat aliquā d̄rietatē cum. p. igne. qd nō trāsmutant adinuicē nisi d̄ria. sit autē hec d̄rietates ḡra exēpli albedo et nigredo: ita qd ignis sit corp^{us} nigrū siccū: et aer sit corpus album siccū. Rursus etiā ga a. aer trāsit in. y. aquā opz ēē aliā d̄rietatē inter aere et aquā: et sit hec d̄rietates siccitas et humiditas. siccitas significet per lram. a. et pueniat aeri. humiditas significet per lram. y. et pueniat aque. ergo aer mutat in aquā aqua remaneat alba: qd album aeri et aque est p̄tingens. erit autē aq̄ humida et alba. **S**i autē album non sit p̄tingēs utriqz cū aer mutat in aquā erit aq̄ nigra et humida: cū aer supponat album et siccus. opz enim qd oīs mutatio sit inter d̄ria. In tali ergo mutatione opz aquā ēē albā uel nigrā si aer qui est p̄oia ponat ēē corpus album: qd si coicāt in mera albedine tūc aqua est alba: si autē nō tūc est nigra. Sit etiā cum aer mutat in ignē: ipsi. p. hoc est igni puenit siccitas. puenit enim aer et ignis in siccitate. Cū ergo ignis sit sicc^{us} et niger et aqua humida et alba manifestū est qd poterūt adinuicē trāsmutari cū sint d̄ria. ignis enim est niger et siccus: aq̄ humida et alba: sic ergo manifestū est qd oīa elemēta adinuicē trāsmutant: qd et in. g. qd significat terrā: sunt relique due q̄litates. s. humidū et nigrū: duo elemēta erunt symbola cum ipsa terra que est nigra et humida. coicāt enim in nigro cū igne et in humido cū aq̄. hec enim. s. humidū et nigrū nunqz p̄tingūt ēē cū q̄litatibus aeris: et i quo sunt album et siccū: et terra cū aere nō hēet symbolū.

Advertēdū est qd iste q̄litates nō sunt p̄prie elemētoz sed uti eis d̄r. ḡra exēpli. parū enim curauit p̄hs de exēplis. inde dicit **C**oncedit in 2° de aia. De exēplo autē nō intēdit nisi manifestatio nō uerificatio. Ex oibus istis vbi intēdit hic p̄hs talē rōnē. **Q**uestiōz sit d̄ria adinuicē trāsmutant. sed oīa elemēta siue habēat symbolū siue nō sunt d̄ria in ambabus uel in altera q̄litate. ergo oīa elemēta adinuicē trāsmutant. et hoc est cōtra opinionem dicētiūz quedā sed nō oīa adinuicē trāsmutari ut dictum est: quam p̄hs hic destruere intendit. **D**einde cum dicit.

Quoniam autem non in infinitum possibile est ire quod futuri eramus ostendere ad hoc prius uenimus manifestum ex his. Si enim rursus ignis. p. in aliud trāsmutatur et non reuoluitur. (v. g.) in. x. Contrarietas igitur inter. p. et x. alia existet preter predictas. Nulli enim idēz supponitur. g. y. a. p. qd. x. Sit igitur. p. et x. s. r. aut omnibz utiqz existet. g. y. a. p. trāsmutantur enim inuicem. Sed qd hoc quidem nondum demonstratur est. Sed illud manifestū quoniam si rursus x. in aliud alia erit contrarietas. Et x. existet et igni. p. et non que existet. y. et p. Similiter autem semper cum adiecto contrarietas aliq̄ existet eius que ante. Quapropter si infinita: et contrarietates infinite vni existunt.

Concedit qd trāsmutatio elemētoz non p̄cedit in infinitum. si enim hoc ponat sequunt^{ur} q̄tuor inēdūentia. quorum p̄mū est qd in vno elemēto erūt infinite qualitates. **S**i enim ignis qd est q̄tum elemētū mutet in aliud qd sit. x. nō reuoluat nec ita. s. qd non mutet in ignē. cū oīs mutatio fiat inter d̄ria oportet qd inter. p. et x. sit alia p̄rarietas diuersa a p̄rarietatibus q̄tuor elemētoz. qd ipsum gnū elemētū qd est. x. nō ponit ēē idem alicui quattuor elemētoz: sed cum oīs p̄rarietas sit fm qualitates/oporet qd aliqua q̄litas sit in igne fm quā d̄riatur ipsi. x. et sit qualitas illa. r. Et si lropz qd in ipsoz q̄nto elemēto sit aliq̄ q̄litas illi p̄raria: et sit illa q̄litas. s. aut q̄litas. x. nō solum erit in ipso igne sed etiam in oibus q̄tuor elemētis: qd oīa p̄t mutari in ipsuz. x. oīs enim mutatio est inter cōtraria. Et quodlibet inferior elemētoz habebit tres q̄litates p̄mas. utriū autēz ita sit elemētū nondū est demonstratū: sed tamen manifestum est qd si rursus illud q̄ntūz mutet in aliud est etiam alia d̄rietates inter q̄ntūz et sextū diuersa a contrarietate oīum inferiorū: et sic opz qd vna alia q̄litas insit oibus inferioribus eadē rōne. Et sic illa q̄tuor elemēta priora habebūt q̄tuor q̄litates primas. Et sic addito vno elemētoz adderet vna q̄litas et vna p̄rarietas. quapropter si est sic in corpibus simplicibus elemētoz p̄cedere in infinitū in vno et eodē erūt infinite p̄rarietates et infinite q̄litates: et hoc p̄mū est impossibile. **S**ecundum inconueniens ponit cum dicit.

Si autem hoc non erit diffinire neqz generare.

rare. Oportebit enim si erit aliud ex alio tot transire qualitates: et amplius plures. Quapropter in quadam quidem nunqz trāsmutatio erit. (v. g.) si infinita media necesse in finita elementa.

Dicit qd si hoc est. s. qd sint infinita elemēta et infinite q̄litates non erit diffinire nec generare: qd si aliq̄d debe at mutari in aliud: oportet qd infinite qualitates p̄rarietates: sed cum in infinitis infinita sint media et infinita non est p̄rarietates (ut dicit in 8° phis^{ic}). **S**equitur qd talia nunqz adinuicem mutabunt. **T**ertium inconueniens ponit cum dicit.

Amplius autē neqz ex aere in ignem trāsmutatio si infinite cōtrarietates generate.

Etiam p̄mū elemētū nō poterit mutari in sibi p̄ximū: sicut ignis nunqz trāsbīt in aerē nec eodē rōne: qd in quolibet istorum sunt infinite qualitates: q̄s impossibile est p̄rarietates. **Q**uartum inconueniens ponit cum dicit.

Si autem et omnia vnum. necesse enim existere omnes in inferioribus quidem. p. que superiorum: his autem que inferiorum: quapropter omnia vnum erunt.

Dicit qd oīa infinita erūt vni: qd oēs q̄litates elemētoz que sunt supra. p. qd est ignis puenit etiā inferioribus et eodē rōne. quoz autē p̄me q̄litates sunt eedēz: et ipsa sunt eadē. ergo oīa infinita erūt vni qd qd de inferioribus ita qd vni qd qd erit.

Admirabitur autem aliquis aliquos dices res plura vno corporum elementa ut non trāsmutent inuicē: sicut Empedocles inq̄.

Postqz philosophus destruxit vnam falsam opinionem de trāsmutatione elementorum. hic destruit aliam que fuit opinio Empe. qui dixit elementa nunqz adinuicē trāsmutari. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eaz. Secundo reprobat ibi. **Q**uomodo contingit eis comparabilia. **S**icut dixit Empedocles. **D**einde cum dicit.

Quomodo cōtingit eis dicere comparabilia elementa. Sed tamen dicit sic. hec enim equalia esse omnia.

Reponat opinionē p̄dictā. et p̄mo per Empe. 2° de d̄cedo ad quādā alia inēdūentia que sequitur ad ipsam ibi. Sed neqz augmētatio. **C**irca p̄mū sciendum est qd Empedocles lz poneret elemēta esse intrāsmutabilia: posuit tū ipsa esse adinuicē comparabilia.

Ex hoc ergo sumit d̄r. p̄ra eum et est ratio talis. quēcūqz sunt trāsmutabilia si sunt cōparabilia: sūt cōparabilia fm Empe. ergo sunt trāsmutabilia. **P**ōt etiā aliter formari. et sic si elemēta sunt intrāsmutabilia nō sunt cōparabilia: sed p̄sequēs est falsum fm Empe. qd dicit ea ēē cōparabilia. dicebat enim ea ēē equalia. ergo et antecēdēs est falsū. s. ipsa esse intrāsmutabilia.

Circa rōnē istam sic p̄cedit. p̄mo ponit ea per modum questionis. d. qd si elementa sunt intrāsmutabilia quō cōtingit qui sint cōparabilia. q̄si diceret nullo modo sed tū Empe. dicit sic. s. qd sunt cōparabilia. dicit enim ea esse equalia. **S**ecundo ibi.

Si ergo fm quantum necesse idem aliquid esse existens in omnibus comparabilibus quo mensurantur. (v. g.) si ex aque pugillo

erunt pugilli aeris. x. Idem aliquid erāt igitur ambo si mensurantur eodem.

Probat p̄mā p̄pōnē. s. qd si sunt cōparabilia sunt trāsmutabilia. Et qd cōparatio est duplex. s. fm quantitate et fm virtutē. p̄mo pbat ea si sunt cōparabilia fm quantitate. 2° si sunt cōparabilia fm virtutē ibi. Si autem nō sic. **C**oncedit ergo p̄mo qd si elemēta cōparant fm quantitate: ut si ex vno pugillo aque fiant. x. pugilli aeris necessario opz qd vni aliq̄d sit in eis in quo cōueniūt et in quo mēsurant: in oibus enim cōparabilibus est vni aliq̄d quo mēsurant: et hoc est illud in quo cōparant. cū autē ex quāta aq̄. puta ex vno pugillo aque fiat. x. pugilli aeris: opz vni elemētū que sit minoris et maioris quantitate sub forma aque et aeris. Sed quēcūqz coicant in mā trāsmutant adinuicē. ergo elementa sunt trāsmutabilia. **D**einde cum dicit.

Si autem non sint fm quantum comparabilia: ut quantum ex quanto: sed fm quātūz potest. (v. g.) si pugillus aque equaliter potest in frigidare et x. aeris et sic non fm id qd quantum comparabilia: sed fm id qd possunt aliquid. Erat ergo et non quanti mensuram comparare: et fm potentias et fm proportionēs. (v. g.) ut hoc calidum: hoc autē album: hoc autem ut hoc significat: in quali quidem simile: in quanto autē equale. Inconueniens ergo videbitur si corpora immutabilia entia non proportionē comparabilia sed mensura potentiarum: et qd ēē equalē calidum aut simile: ignis tū et aeris multiplex. Idem enim est plus: qd homogeneos talem habebit rationem.

Probat ea dato qd elemēta cōparant adinuicē fm d̄rietatē et virtutē. d. qd si nō sic cōparant adinuicē elemēta. s. fm quantitate ut quātūz fiat quātūz: sed cōp̄erent fm quantitate potētie vel virtutis. vbi ḡra. si ponat aer esse frigidus et querat utrū tātū pōt in frigidare vniū pugillus aque quātūz p̄t in frigidare. x. pugilli aeris. Tūc fiat cōparatio fm quātūz virtutis: ut quātūz p̄t: et nō fm quantitate d̄mēnsionis. hec autē cōparatio pōt fieri dupl^{ix}. s. fm similitudinē et p̄pōnē. **D**ico autē cōparationē fieri fm similitudinē: qd sit in vna q̄litate que est in diuersis subiectis: qd similitudo est rerūz diuersarū eadē q̄litas: fm p̄pōnē autē dicit fieri qd sit in oppositis siue diuersis q̄litatibus in vna habitu d̄ine se hōitibus ad duo subiecta uel plura. si ergo fiat cōparatio fm q̄litate tūc cōtingit cōparare nō quantitate qd em mēsurā: sed potius mēsurā que est fm potētiās siliū q̄litate et fm p̄pōnē diuersarū q̄litate vbi ḡra. sicut hoc est calidū ita hoc est album. Cum autē hoc dicimus ut hoc significamus in q̄litate qd ēē simile et in quantitate cōle. si igitur fiat cōparatio elemētoz non fm p̄pōnē: sed fm mēsurā potētiarū que est cōparatio in q̄litate sicut in calido aut siliū. inconueniens est si hec ponant immutabilia elemēta. vbi ḡra. si dicat quantū est calidus ignis tātū est calidus aer: qd idē plus calidū cum sit homogeneos. i. vniū ḡnis est minus calido fm qd ea que hōit eadē mām dicunt esse vniū ḡnis et hōit sicut mā ad subiectū hēbit relationē talē sicut cōparabile in quātū que est relatio vnica. ergo et materia est vna. quoz autē materia est vna sunt adinuicē trāsmutabilia.

EEE

mutabilia. falsum est ergo quod dicitur Empedocle. quod elementa non transmutantur adinuicem. si ergo diligenter aduertat tota virtus istorum uerborum est in hoc: quod ea que comparantur sine primo modo sine secundo habent eandem materiam: et talia necessario sunt mutabilia ut dictum est.

Dubitat **T.c. 20.** Sed videtur quod istud quod dicitur philosophus sit falsum. Constat enim quod quantitas terre et aliorum elementorum est comparabilis quantitati stellarum: et tamen non est eadem materia utrorumque (ut dicitur in 12° meta^{ce}.)

Dubitat **T.c. 20.** Preterea dubitat de alio. non enim omnia comparabilia adinuicem sunt potentia vel virtute coicant in materia. ignis enim et sol sunt comparabiles in calefactione secundum magis et minus: et tamen non coicant in materia ut dictum est.

Risus ad primam questionem **T.c. 20.** Ad primam ergo dicendum est secundum quod dicitur philosophus non loquitur hic philosophus de quantitate secundum extensionem sed de quantitate secundum substantiam: et hec significat cum dicitur. x. pugillos aeris esse equales uni pugillo aque. sunt enim equales in materia: quia tantum est ibi de materia quantum hic. unde cum coicent in materia necessario adinuicem transmutantur. talis autem comparatio non est inter elementa et celestia corpora.

Responsio ad querentem **T.c. 20.** Vel dicendum quod hec comparatio est secundum rarum et densum. Nam per hoc variata materia elementa ad se inuicem transmutantur: et uocantur hec comparatio secundum quantitatem: quia rarum et densum non addit super preter materiam qualitatem que essentialiter sit quales: sed potius sunt in preter materiam ad distinctionem per maiorem et minorem quantitatem.

Risus ad secundam **T.c. 20.** Ad secundam vero dicendum quod intelligit philosophus de his que comparantur secundum qualitatem vel virtutem uniuoce acceptam in utroque. talis autem non est virtus calefactionis solis et ignis: et ideo cessat obiectio. Deinde cum dicitur.

T.c. 23 Sed neque augmentatio utique erit secundum Empedoclem: sed secundum adiectionem. Igne autem augetur ignis: augetur enim pulvis proprium genus: ether autem ethera. Hec autem adiunguntur. Videntur autem non sic augeri que augentur.

T.c. 23 Reprobat predictam opinionem deducendo ad aliam inconuenientiam: et sunt duo. primum est quod hec opinio tollit augmentum. hoc sic ostenditur: quia si elementa non transmutantur: tunc oportet quod unum addat alteri sicut lapis lapidi. hoc autem est quedam accumulatio: et non est augmentum neque secundum eos neque secundum nos: quia oportet quod id per quod augmentum fit transmutetur in augmentum: neque enim secundum eum qui dicitur quod illud quod augetur: augetur solum a suo simili. si ignis augetur igne et unumquodque quod augetur: augetur per aliquid sui generis: sicut ether augetur ethere. Talis autem segregatio est eorumdem manentium in forma. res autem non sic videntur augeri: ut supra primo ostensum est. Secundum inconueniens ponit ibi.

T.c. 39 Multum autem difficilius tradere secundum naturam de generatione. Que autem generantur secundum naturam: aut semper: aut ut multum. Ea autem que preter semper et multum: ab euentu et fortuna. Que igitur causa ab homine hominem aut semper: aut ut multum: et ex frumento frumentum: sed non oliuam.

T.c. 40 Aut si ita componatur ob. Non enim ut contingit conuenientibus nihil generatur: quemadmodum ille inquit: sed ratione aliquid. Que igitur horum causa: non enim ignis aut terra.

T.c. 41 Sed tamen neque amicitia neque lis. Congregationis enim solum hec. hec autem segre-

gationis causa. Hec autem est substantia uniuersalis: sed non solum et mixtio et separatio mixtorum: quemadmodum ille inquit. Fortuna enim ad equale nominatur sed non ratio. Est enim misceri ut contingit: natura igitur entium causa est: ita habere uniuersalisque natura hec de qua nihil dicitur. Nihil igitur de natura dicitur: sed tamen et bonum est hoc et optimum. Hic autem mixtionem solum laudat: etenim et elementa segregat non lis: sed amicitia. Que natura deo priora: dei autem et hec.

T.c. 41 Et est quod hec opinio tollit generationem dicens: quod multum et difficilius tradere aliquid de generatione secundum naturam si elementa non transmutantur adinuicem. cum enim ea que generant secundum naturam generentur: eodem modo semper aut frequenter. ea autem que preter multum et semper enim sunt et raro sunt ab euentu et fortuna. non possunt reddi causa que semper ex homine generet homo. et quare semper ex frumento generetur frumentum et non oliua. semper enim generatur est in forma generantis nisi peccatum nature propter defectum fiat. Si autem sit ut dicitur Empedocle. si elementa non sunt transmutabilia equaliter homo potest generari ex homine affinis et homo: quia utriusque eorum non est nisi congregatio elementorum: et homo generatur non hominis formam non inducit formam in generato nec conuenit cum eo in forma: aut si os et caro ita componantur sicut per quadam accumulationem elementorum: pruenientia: sicut ille dicit tunc nihil generatur: sed in his que generantur est solum ratio vel relatio aliquid: non quidem relatio mixtorum: sed compositorum. Que igitur est causa istorum: quod ex homine generetur homo semper aut frequenter: et similiter ex frumento frumentum: et non oliua: istorum enim causa non potest esse ignis aut terra: quia ista sunt contraria in qualibet compositione. similiter nec lis nec amicitia: que Empedocle posuit esse duo principia mobilia non possunt esse causa horum. amicitia enim non est causa nisi congregationis. lis autem solum est causa segregationis: sed necessarium horum est forma rei que facit hominem esse hominem: et carnem esse carnem. forma est substantia uniuersalis: ideo non solum in re est mixtio. i. compositio mixtorum: et separatio eorum: sicut dicit Empedocle. sed etiam est forma. In tali ergo congregatione et segregatione ne narrat ab Empedocle. fortuna et non ratio que est scripta a forma. dicit enim quod mixtio sit ut contingit. i. a casu et fortuna. cum tamen natura que est forma sit causa entium: quare ita se habet quod ab homine semper vel frequenter generatur homo: sed de hac forma vel natura nihil dicit Empedocle. cum tamen ipsa natura que dicitur forma sit bonum et optimum uniuersalisque rei. Bonum quidem in se et optimum in ordine uniuersi. laudat autem Empedocle solum mixtionem que in rei ueritate non est mixtio: sed solum quedam compositio. quia quod elementa segregentur a composito in quo sunt saluata. hoc non facit lis: sed amicitia que uult ea congregare ad homogenea. Et hec elementa dicit Empedocle esse priora deo. i. celo: quia etiam celum dicebat ex elementis componi. Deinde cum dicitur.

T.c. 41 Amplius autem de motu dicit simpliciter. Non enim sufficit dicere quoniam amicitia et lis mouent. Sed non hoc fuit amicitie esse quod motu talis: licet autem quod tali. Oportebat igitur aut determinare aut supponere aut demonstrare aut certe aut molliter aut aliter qualiter.

T.c. 41

T.c. 41 Hic destruit opinionem Empedocle de principijs mouentibus per tres rationes. quarum prima ponit dicens: quod Empedocle locutus fuit in sufficienter de motu. Non enim sufficit simpliciter dicere quod amicitia et lis sunt principia mouentia nisi forte esse ipsius amicitie. i. de natura sua habet ut causet. i. motum tale: sed quod hec non est certa: oportebat quod hoc determinaret aut certitudinaliter per causam propriam aut mobilitatem: sic per causam non peruenibilem siue remotam: aut aliter quod licet per probabiles rationes uel per inductiones uel ex plura: sed Empedocle nihil horum facit: ideo simpliciter et insufficienter dixit. Secundam rationem ponit ibi.

T.c. 43 Amplius autem quoniam videntur et vi et preter naturam moueri corpora: et secundum naturam. Verbi gratia. ignis quidem superius non vi: inferius autem vi: aut ei quod secundum naturam contrarium. Est autem quod vi. est igitur et secundum naturam moueri. Hanc igitur amicitia mouet: aut non. Contrarium enim terra superius: et segregatio ni assimilatur: et magis lis est causa eius qui secundum naturam motus quod amicitia. Quare ut uterque preter naturam amicitia erit magis. Simpliciter autem non si amicitia et lis moueat eorum corporum nullus motus est neque mora. Sed inconueniens.

T.c. 43 Et est talis. corpora naturalia mouentur violententer et preter naturam: et mouentur secundum naturam. Verbi gratia. ignis mouetur sursum non violententer sed naturaliter. Quod autem est violententer est contrarium ei quod est secundum naturam. videmus enim corpora moueri per violentiam. quod mouentur secundum naturam. Contraria enim habent fieri circa idem. Queramus enim ab Empedocle. utrum motus amicitie sit naturalis uel violentus. terra enim moueri superius: sic et ignis inferius est contra naturam. Hanc autem quod est contrarium assimilatur cuidam segregationi. contra tamen sic. elementa congregantur: quia nisi ignis descendat et terra ascendant non congregabuntur elementa. cum ergo congregare sit effectus amicitie secundum Empedocle. motus amicitie est violentus et segregationi similis et lis magna est causa motus naturalis quod amicitia est impotens secundum Empedocle. ideo ipse est ponere amicitiam et lis esse principia mouentia. Si autem hec non sunt principia mouentia cum non sint alia principia secundum Empedocle. nullus est motus naturalis corporum: nec aliqua generatio. habitus enim et principia habent fieri circa idem. Hanc autem est manifeste falsum. Terciam rationem ponit ibi.

T.c. 44 Amplius autem et videntur mota: segregat enim quodque lis. ductus est autem superius ether non aliter: sed quoniam inquit ut a fortuna. Sic enim constituitur currens tunc: multoties autem aliter. Quandoque quidem inquit innaturum esse ignem superius agere. Ether autem ingrediebatur terre profundas radices. Sic autem et mundus sic habet inquit in lite nunc et prius in amicitia: quod igitur est quod mouet prius et causa motus. Non enim amicitia et lis: sed cuiusdam hec causa: si utique est illud principium.

T.c. 44 Per quam ostendit philosophus quod Empedocle simpliciter dicitur et peccat etiam dicens naturalia fieri a casu et a fortuna. dicit autem si simpliciter in hoc quod cum poneret tamen duo principia mouentia. i. licet et amicitiam. posuit tamen quodammodo esse a casu et a fortuna. unde dicendo esse tamen duo principia mouentia dicit ea esse eam omnia motus. dicendo autem aliquem motum esse a casu et a fortuna dicit illa principia non esse causas omnes motus. dicit enim quod quoniam aliquod compositum corrumpitur: tunc segregantur elementa que erant in eo per licet: et mouetur ignis sursum ut a lite: sed quoniam a fortuna: quia sic casus constituit tunc currens ignis si-

ue etheris. ethera enim dicebat Empedocle esse ex igne claro non autem semper sursum mouetur ether: sed multoties aliter: quia dixit quod aliquando a fortuna: sicut dictum est ignem ferri sursum. aliquando autem ingrediebatur ad radices. i. ad cauernas terre: sic apparet in motibus ardentibus. Terciam rationem ponit ibi. hoc erit go peccat Empedocle. quod naturam casui et fortune subiacere dicebat. si autem cuius dictio impotens dicitur quod motus sit se habet nunc in tempore litis quoniam de confuso et permixto egressa sit omnia: sicut prius se habuit in amicitia: quia sicut ignis quandoque a fortuna ascendit et quoniam descendit: ita fecit in confuso. per casum enim tunc ascendit et per casum descendit. cum autem casus et fortuna sint cause per accidens reducunt ad per se. quid est quod per se mouetur et per se est causa motus. oportet enim eam per se esse prius quod causa per accidens. Amicitia enim non est causa motus simpliciter sed solum cuiusdam motus. i. congregationis et segregationis. si tamen est ita sicut dicit Empedocle. quod amicitia uel lis est prius mouens. Deinde cum dicitur.

T.c. 45 Inconueniens autem et si anima ex elementis: aut unum aliquod eorum. alterationes enim anime quod erunt. Verbi gratia. musicum esse et rursum si non musicum: aut memoria: aut et obliuio. Palam autem quoniam si quidem ignis anima: passionibus erunt ei que cumque ignis secundum quod ignis.

T.c. 45 Reprobat opinionem Empedocle in hoc quod dicebat animas componi ex elementis per duas rationes. quarum primam ponit dicens: quod inconueniens est dicere quod anima sit ex elementis omnibus uel ex aliquibus uel ex aliquo eorum: quia si anima esset elementum aliquod. puta ignis ut quidam dixerunt: uel ex elementis: ut dixerunt alij: tunc alterationes anime quod erunt. i. quod posset alterari anima propriis alterationibus. quod d. nullo modo. Verbi gratia. si anima est elementum uel ex elementis: quod anima habebit habitum musicum: et rursum quod mutabitur de musica in prauationem musicum: ita quod sit sine musica: nec etiam poterit inuari de memoria in obliuio: neque uel econuerso: sed potius si anima est ignis quecumque sunt passionibus: sed quod ignis inerunt anime: quod est impossibile. Secundam rationem ponit ibi.

T.c. 45 Si autem miscibile corporalis: harum autem nulla corporalis: sed de his alterius est opus contemplationis.

T.c. 45 Que talis est. si non sunt miscibilia nisi corpora. ut philosophus dicitur: et aiarum nulla est corporalis: sicut quod anima non est elementum nec mixta ex elementis: sed de his determinare est opus alterius contemplationis: quia pertinet ad librum de anima. Lectio VII.

T.c. 46 Elementis autem ex quibus corpora constituta sunt: in quibus quidem videtur esse aliquid commune: aut transmutari inuicem: necesse enim si alterum horum et alterum contingere. Quicunque enim non faciunt ex inuicem generationes: neque ex unaquaque: nisi si cut ex pariete lateres inconueniens. Quomodo enim ex illis erunt carnes et ossa et aliorum quodcumque.

T.c. 46 Philosophus determinauit de generatione elementorum hic determinat de generatione compositorum ex elementis. et circa hoc duo facit. primum determinat de generatione compositorum ex elementis. 2° ostendit quod ad generationem mixtionis elementa concurrunt in omnia mixta corpora. Circa primum duo facit. primo arguit ad ostendendum quod non

possit esse uerus modus generationis mixtorum. 2° deter-
minat ueritatē ibi. Quapp qm. Circa p^oside
rādū est q^o sicut supra patuit duplex est opinio de ele-
mentis. quedā est uera. q^o elementa ex gbus sunt corpo-
ra constituta hūc aliqd cōe: qd est vna mā. Sūc necesse
est dicere q^o elementa transmutant adinuicē necesse est
q^o hēant vna cōem mām: que dī vna ab unitate po-
tentie que est in ea: z est potētia ad formā: cūz semper
habeat potētia ad oēs formas elementorū: necesse est ip-
sam cōpleri per successionē motus in oēs formas: z sic
necesse est q^o de vna forma ad aliā transmutet: z hāc
opinionē p^o ponit. Secda opinio fuit empe. q^o di-
xit elementa eē intransmutabilia z hāc innuit ibi. Qui
cūq^o enī. Et diuiditur in quatuor partes. in p^o osten-
dit q^o fm opinionēz empedoclis non pōt dari uerus
modus generationis mixtorum. dicit enim q^o quidā sunt q^o
dicunt elementa non adinuicē generari. illi etiā non di-
cunt q^o vniūquodq^o elementū fiat ex qualibet pre cor-
poris mixti: s^z dicunt q^o elementa sunt ex corpore sic la-
pides z lateres ex pariete: s^z h^o est incōueniēs. T^o nō
enim pōt dicere quōd ex elementis sic cōpositis non uere
mixtis sint carnes z ossa z vniūquodq^o alioz corporū
mixtorum. Si enīz cōponant z pgregentur elementa in
vniū remanētibus formis z operibus suis: sic ignis in
vna parte cōpositi erit adurens: z aqua fluens: terra
incontinua: aer expirans. sūc ignis non ligatus euola-
bit sursum: terra autē descendet deorsum: z sic nunq^o cō-
stabit ut faciat ossa z carnes z hī. Secundo ibi.

Habet autē qd dī questionē z ex alterutris
generatibus. Quō generat ex eis aliud ali-
quid pter hoc. Dico autem (Verbi grā) ex
igne est aqua z ex hac generari ignem. Est
enī aliquod cōmune subiectū: si utiq^o z ca-
ro ex eis generatur z medulla: bec utiq^o ge-
nerantur quomodo.

Ostendit q^o etiā fm ipsaz opinionē est dubiū quōd ex
elementis gēntur cōposita. d. q^o l^o p^o opinio sit uera
que dicit elementa in alterutrum transmutari. tū fm ipsaz
est dubiū quōd ex elementis pōt gēari aliqd. pter ipsa
elementa enim adinuicē gēantur sicut aqua ex igne z ex
aqua ignis: z sūc est de alijs: z hoc ideo q^o hēt vniū cōe
lūm: ut dictū est: sed etiā ex eis generat caro z medul-
la z alia mixta corpora: sed quōd fiat hoz generatio ad
huc est dubiū. T^o Tertium ibi.

Illis qdem enī qui dicunt (ut empe.) quis
erit modus. Necesse enī est cōpositione eē:
sicut ex lapidibus z lateribus paries. Mix-
tura utiq^o bec saluatis utiq^o erit elementis:
fm parua aut adinuicē cōpositis. Ita utiq^o
caro z alioz vnum quodq^o.

Contingit itaq^o nō ex quacūq^o pre carnis
generari ignē z aquā. S^z quēadmodum ex
cera gēatur utiq^o ex hac qdez parte spera:
pyramida autē ex aliq^o alia. Sed ptegebat ex
alterutro alterutrum generari. Bec quidē igi-
tur hoc gnānt mō ex carne: ex quolibet am-
bo. Eis autē qui illo modo dicūt nō contin-
git: s^z ut ex pariete lapis z lateres: alterutrum
ex alio loco z parte.

Redit iterū super 2^{am} qōnem: ut melius ostendat quōd

ex ipsa non pōt dari uerus modus generationis. d. q^o illi
qui dicunt: sicut empe. dicit. nō possunt assignare mo-
dum quō corpora mixta cōponantur ex elementis. neces-
se est enī fm eos q^o cōpositio elementorū non sit quedam
mixtura talis q^o est mixtura lapidis i pariete. Dicit
enim q^o elementa saluantur in mixto fm formas sbales z
actus suos: z talis cōpositio est fm partes minimas:
qd est incōueniens: q^o qd vni est mixtū. puta male vi-
denti: qui non discernit inter partes z partem. alteri. s.
bene videnti videbitur non esse mixtū: z sic idēz esset
mixtū z non mixtū. Adhuc etiā sequitur aliud incō-
ueniens q^o fm istos non ex quacūq^o parte carnis ge-
nerabitur quodlibet elementū: sed ex vna parte vniū z
ex alia parte aliud sicut si ex vna parte cere fiat spera
ex alia parte fiat figura pyramidalis. hoc autem patet
esse falsum per ea que dicta sunt supra caplo de mix-
tione. Sed sicut in vnaquaq^o pte cere pōt quelibet fi-
gura formari: ita ex qualibet parte mixti per resolutio-
nem pōt quodlibet elementum gēari. bec ergo ambo ele-
menta. s. ignis z terra z etiā alia gēantur ex quibet car-
ne. i. ex qualibet parte carnis. sed illi qui dicunt sic em-
pe. s. elementa esse intransmutabilia non possunt hoc
dicere: s^z sicut ex diuersis partibus z locis ipsius pa-
rietis tolluntur diuersi lapides: ita ex diuersis partib^o
z locis ipsius mixti diuersa elementa oportet eos dice-
re generari: ita q^o ignis ab vno loco z pter aer ex alia.
Quarto ibi.

Sit autē z faciētib^o vna eoz māz hēt ali-
quā questionē quōd erit aliquid ex ambob^o.
(Verbi gratia) ex calido z frigido: aut ex
igne z aqua. Si enī est caro ex ambobus: z
neutrū eoz. Neq^o rursus cōpositio salua-
toz qd relinquit nisi māz eē qd ex illis. Al-
teri enī corruptio: aut altez facit: aut māz.

Opponit ptra ipsaz opinionē dicens: q^o etiā ponenti-
bus elementa hē vnam mām z esse transmutabilia se-
quuntur incōuenientia: si dicatur aliqd gēari ex ele-
tis. hēt enim qōnem z dubiū quōd gēabitur aliqd ex
ambob^o: sicut ex calido z frigido aut igne z aqua. Si
enim caro est ex ambobus z neutrum eoz est ipsa ca-
ro: nec etiā saluant ipsa elementa: q^o aliter non esset mix-
tio: relinquit nisi mā: qd est impossibile. si autem rema-
neat alterū: z altez corrupatur. tunc est corruptio vni-
us z gēatio alterius: q^o corruptio vno aut gēatur alte-
ruz aut remanet pura materia. quomodo ergo fiat ex
eis gēatio dubiū est. Deinde cum dicit.

Quapropter z qm est z magis z minus ca-
lidū z frigidū: qm quidēz est simpliciter alte-
ruz actu: potētia alterū erit. Quādo autē nō
oīno. S^z ut quidēz ens calidū z frigidum: ut
aut frigidus calidum. Quia que miscntur
corrūpunt intēiones adinuicē. Tunc neq^o
mā erit: neq^o illoz cōtrariōz alterutrum actu
simpliciter: s^z mediū. Scd id vō qd est po-
tētia magis calidū: aut frigidū: uel cōtrarie
alterutrum: fm hanc rōnez: z rōne dupl^o ca-
lidū potētia q^o frigidū: ut tripliciter: uel s^z
aliū talem modū. Erunt utiq^o mixta alia ex
p^otrarijs: aut ex elementis. Et alia elementa ex illis
potētia q^oliter entib^o. Nō ita vō ut mā: sed

fm p^odictū modū. Et erit ita quidē mixtio.

Illo vō modo materia fm q^o generatur.

Determinat vitatez. z circa hoc duo facit. p^o ostēdit
modū gēationis in uli. 2° magis in spālī p^otrahēdo ip-
sum ad mixtionē elementorū in cōstitutione cōpositi ibi
Qm autē patiunt. p^o ergo relicta p^o opione tanq^o
falsa z impolī: z supposita p^o ponit uerū modū gēa-
tionis corporū mixtorū. Ad cuius euidentia p^omit-
tit duo. quoz p^o est q^o oīe elementorū sunt tria. s. calidū
z frigidum z hī. z suscipiunt magis z minus. Scdm
est q^o qm alterū elementum fuerit simpl^o actu z altez sim-
pliciter in potētia fuerit: tūc nō pōt esse mixtio. Qm
vō vnum non est oīno actu: nec per excessūz predomi-
natur alteri elemento: tunc gēabitur quoddā mediū qd
nec est simpl^o calidū: nec simpl^o frigidū: s^z quoddā mō-
nām participans utriusq^o. Et hoc id qm elementa misc-
tur intēiones siue forme corrūpuntur: z remanent in
virtute: z tunc illud mediū gēatum nō est sic in potē-
tia: sicut mā: nec simpl^o alterū elementorū: sed mediū iter
ea: qd quidē mediūz diuersificat fm q^o diuersificatur
virtutes miscibiliū. si enī potētia ignis excedet v^oitū
aque mediū gēatum est magis calidū q^o frigidum. Et
sic fm p^oportionē v^oitūz vniūz elementi ad virtutē alte-
rius: ut si in duplo si in triplo excedit caliditas frigidit-
tatem: z mediū dupl^o est calidius. Et tripl^o fm ergo
hunc modū erunt mixta ex trijs elementis: z per cōpo-
sitionēz uel mixtionēz elementa erunt ex illis mixtis p
resolutionē: ipsa enī mixta sunt potētia: quattuor ele-
menta non quidē sicut materia sed (sicut dictū est.)
Deinde cum dicit.

Quoniam autē patiunt p^otraria fm in p^omis
determinationē. Est enī actu calidū: poten-
tia frigidū z actu frigidū: potētia calidum.
Quapp si nō coequant transmutant inui-
cez. Sit autē z in alijs p^otrarijs: z p^omo ita ele-
menta trāsmutant. Ex his autē carnes z ossa
z que talia. Calido quidē generato frigido:
frigido autē calido: qm ad mediū ueniunt:
hoc enīz neutrū. Mediū enim multa z nō
indiuisibile. Similiter autē z siccum z humi-
dum: z alia talia: fm medietatem faciūt car-
nem: z os z alia.

Contrahit modū qui dictus est vlt^o ad p^opositū. d.
q^o q^o oīa tria patiunt adinuicē: sicut dictū est p^o in
caplo de actione. q^o qd est actu calidū est potētia fri-
gidū: z e cōuerso: si ipsa elementa nō adequat potētij
suis: s^z vniūz oīno alteri p^otrahatur: tunc transmutant
adinuicē: z nō sit mixtio: s^z corruptio debilioris z gēa-
tio siue augmētūz p^otrahantis. Et qd dictū est de cali-
do z frigido intelligendū est sūc in alijs trijs. s. sicco z
humido: s^z elementa p^omo se inuicē trāsmutat in gēatio-
ne: potētia vō adequatis potētij eoz fm q^o p^oportio-
nez gēatur qdāz mediū: sicut carnes z ossa z hī ta-
lia. calido autē s^z aliqd ifrigidato: z frido fm aliqd ca-
lesfacto: q^o i mixto mā vniūscuiusq^o trij partē capit al-
terius qm ueniūt ad mediū. mediū enī est trij. mediū
autē illud non est vniūz p^oportionis tū. s. q^o semp sit p
equalē triorūz participationē: neq^o est indiuisibile. i.
non est vno mō tū: sed diuersis modis fm diuersita-
tem p^oportionis triorūz: sic est mediū inter calidum z
frigidū fm multiplicē p^oportionēz ipsoz: ita etiā intel-
ligendū inter humidū z siccū que fm melioz diuersi

tatem quedā aliqua p^oportionē p^ouenientia faciūt car-
nem z in alia p^oportionē faciūt os: z in alia faciūt alia.
Quoz cōplexiones uariant: sicut est hō: cuius cōple-
xio maxime vicina est tēperamento: z leo qui est cali-
de cōplexionis z asinus qui est frigide complexionis.
Deinde cum dicit.

Quia enīz mixta corpora quecūq^o circa lo-
cum mediū sunt ex oibus cōposita sūt sim-
plicibus. Terra quidē inest oibus: q^o vniū
quodq^o est maxime z multū in p^oprio loco.
Alia autē: q^o op^oz terminari quodcūq^o cō-
positū: sola autē est simpliciu bene termina-
bile aqua. Simplic^o autē z terra sine humido
non pōt cōmorari. S^z hoc est qd p^otrinet: si
enīz auferat oīno ex ipsa humidus: decidit
utiq^o. Terra quidem igitur z aqua propter
has insunt causas.

Ostēdit q^o in quolibet mixto sunt oīa elementa. z p^omo
per cām. 2° per effectūz ibi. Testificari autē videt.
Circa p^omo facit. p^o ostēdit q^o in quolibet mixto est
terra z aqua. 2° q^o ignis z aer ibi. Aer autē. Dicit g^o
p^o q^o oīa corpa mixta quecūq^o sūt circa mediū qd est
tra necio sūt cōposita ex oibus simplicib^o corporib^o
que sunt quatuor elementa: z q^o in oī corpore mixto sit ter-
ra: sicut ostēdit locus z locatum fm p^otem. aut esse sunt
eiūsdē nature: aut p^odominatur nā loci in locato: sed
oīa mixta nāliter quiescūt in terra: sicut in loco: z op^o
q^o in quolibet mixto sit terra: z non solū q^o sicut p^omo
minef in ipso. Q^o aut aqua sit in quolibet mixto. pbat
ex hoc: q^o terra pura non hēt p^otrahentē: nec in ipsa
aliqua figura posset p^ostere: pres autē cuiuslibet mix-
ti: op^oz esse terminatas. sola autē aqua ut supra dictū est
bene terminabilis. Et p^o terra pp nālem situm qd est
in ea nullatenus cōmoratur sine humido qd est in cā
p^otrinet: vñ humidū qd est in ea p^otrinet ipsaz. Si autē
ex ipsa humidū totaliter auferat. statim decider z con-
uertet in puluē. terra g^o z aqua pp dictas cās sunt in
corporibus mixtis. Deinde cum dicit.

Aer autē z ignis: qm tria sunt terre z aque.
Terra qdē aeris: igni vō aqua p^otraria est: ut
p^otingit sbam substantie p^otraria esse. Qm igitur
gnationes ex p^otrarijs sunt. Insunt autē
altera extrema triorū: necesse z altera iesse.
Quapp in oī cōposito oīa simplicia erunt.
P^omo pbat q^o in quolibet elemento est aer z ignis. ta-
li rōne terra z aqua alterant in mixto: cūz aut vnum
quodq^o miscibiliū alteret a suo triorū: op^oz aerē z ignēz
esse in cōposito. nā aer triatur terre z ignis aque. oī
coelementum esse trium elemento. put rōne qualitatū con-
tingit sbam esse triaz substantie. Qm igitur gēationis
sunt ex trijs z in mixtis sunt extrema triorū. s. frigidū
siccū: qd est terra z frigidū humidus: necesse est reliq^o
inesse. s. calidū cum sicco: z calidū cū humido. Qua-
propter in omni cōposito sunt omnia simplicia corpo-
ra. Deinde cum dicit.

Testificari autē videt z nutrimentū vniūscui-
usq^o. Quia qdē enīz nutriunt eiūdem ex qui-
bus sunt. Quia enim multis nutriunt. Et enī
quecūq^o videntur vno solo nutriri ut aqua
plāte multis nutriunt. Mixta est enī aque

Ad maxi-
me vici-
tempera-
mento.

T. c. 49

Quo sub-
stantia con-
trahatur
substantie

T. c. 50.

terra: ideo rustici tentant miscetes irrigare.

C Probat idē per effectū: z diuidit in partē pncipalē z incidentalē. pars incidentalē incipit ibi. **Q**uā autē est nutrimentū. **I**tem dicit qd hoc dicitur est. qd oia mixta componantur ex quatuor elementis testificari: z ap probare videt nutrimentū vniuersaliū. **N**ā vni quodqz nutrit ex eis ex quibus est: s; oia qdem nutriūtur ex multis elementis. qd ex eis dē quatuor elementis oia mixta pstant: maioris pportio rō pōt esse: qd nutrimentū trāsmutat in nām nutrimentū aut pōt trāsmutari: nisi hēet eandē mām. maiores vō probat sumēdo argumentū a minori. minus enim videt qd planē que sunt magis terrestres: nutriant ex pluribus qz alia nutrita. sed istē videant solū nutriri ex aqua nutriuntur: tñ ex oibus: ergo multo magis alia. **Q**uā aut planē nutriant ex oibus ex hoc videt manifestū est enī qd nutrimentū ex terra z aqua: z ex agricultura. rustici enī colentes plātas miscēt terrā cum aqua ad nutrimentū plantaz. si aut inest terra aqua necesse est ēē alia duo extrema. l. aerem z ignē: eadem rōne qua supra. **D**einde cum dicit.

Quā autē est nutrimentū quidem mām. **N**ō nutritur autē coniunctū est materie forma z spēs: rōnabile iāz solū simpliciū corporū nutriri ignem oīum ex inuicē generatorū. **Q**uemadmodū z priores dicunt. Solus enī z maxime est speciei ignis: Quia innatus est ferri ad terminū. **U**nūquodqz autē innatū est ferri in suūplius regionē. **F**orma enim z species in terminis omnium.

Ostendit incidenter qd inter simplicia corpora solus ignis nutritur: non tñ ppter qd sola vegetabilia ppter nutrimentū. **Q**uā nutrimentū est sicut mām respectu nutriti: qd in suā nāz pueritur. ut dicitur est in capitulo de augmento. ipm aut nutriri est sicut forma z spēs pincta mām: rōnale est ut solus ignis iter simplicia corpora nutriatur: eo qd inter oia elementa que ad inuicem gñantur ignis est magis formalis: qd ppter hēet ipse nāliter fertur sursum ad terminū. i. ad circūferētiā orbis qui maxime formalis est inter oia corpora vniūquodqz enī nātū est ferri ad suūplius gñationē que est pnaturalis ei: forma aut z spēs oīum rerum in ferioz ppter hoīem est in terminis oīum: qd superioz ad inferiora se hñt sicut forma ad mām. **C**um ergo ignis tangat orbē lune constat qd ipse sit connaturalis orbī in formalitate.

Quā quidem igitur oia corpora ex oibus constituta sunt simplicibus dictum est.

Ultimo recapitulat: z est planum. **L**ectio. VIII.

L.c.51.

Quia vō sunt quedā generabilia z corruptibilia: z gñatio cōtingit eis que sunt circa mediū locūz dicēduz de omni gñatione simplici quor z que eorū pncipia. **F**acilius enim sic singularia inspicimus quando de vniuersalibus accipimus prius.

Nostqz pbs determinat de gñatione z corruptione tam simpliciū qz cōpositoz ex simplicibus. hic determinat de causis siue de pncipiis gñationis z corruptionis elementoz z mixtorūz. **E**t circa hoc duo facit. p^o dat intentionē. 2° psequitur in

tentū ibi. **S**unt enī z nūo. **I**tem dicit qd. cum sint quedā gñabilia z corruptibilia: z gñatio z corruptio sit in eis que sunt circa mediū locum. **D**icendū est simpliciter z vltiter de gñatione quor z que sint eorū pncipia. facilius enī in libris particularibus inspicimus eas pncipioz gñationum: qñ eas vltis gñationis acceperimus. **C**ursus enī ab vltibus ad particularia est maior z vltior via in natura. **D**einde cum dicit.

Sunt enī z numero equalia z genere eadez pncipia que in sempiternis z in primis. **H**oc quidē enī est ut mām: hoc aut ut forma. **O**p^o aut z adhuc tertiū existere: nō enī sufficientia ad generandū duo: quemadmodum neqz in primis. **U**t mām quidē in generabilibus: qd possibile est esse z nō esse causa. **H**ec quidē enī ex necessitate sunt ut eterna: horū autē bec quidē impole nō esse: hoc autē impole esse: qd nō contingit circa necessariū aliter se hēre. **Q**uedam vō possibile est z nō esse: qd est generabile z corruptibile. **Q**uāz quidē enī hoc est: qñqz autē non est hoc. **Q**uapp neciū gñationem z corruptionē circa possibile est z non esse. **I**deoqz ut mām quidē bec cā est gñabilia: ut aut cuius gratia forma z spēs: bec autē est ratio vniūscuiusqz substantie.

Op^o autem adesse z tertium: qd oēs qdez somniant: dicit autem nullus. **L**c.52.

Prosequitur intentū: z circa hoc tria facit. p^o ponit opinionē suā de pncipiis. 2° opiniones alioz ibi. **S**ed hi qdem sufficienter. 3° ingt spālter z sufficienter de p^o mouente ibi. **N**obis aut. **I**tem dicit ad euidētiā eorum que hic dicunt notandū est qd corporū gñabilia z corruptibilia: quedā sunt p^o extrinseca: z quedā intrinseca. p^o extrinseca sunt agentia: siue mouētia. **E**t ita se hñt in quodā ordine: qd quedā sunt prima: z quedā remota siue p^o. z p^o quidē p^o sunt substantie separate: quāz suprema est deus. z ista sunt eadē oīum corporaliū: z ppter hoc dixit pbs qd corruptibilia z sempiterna sunt eadez p^o nūo proxima vere nō sunt eadez: qd p^o corporū celestium sunt substantie separate (ut dicitur in 2° meta.) sed proxima p^o corruptibilia sunt ipsa corpora celestia (ut dicit pbs p^o meibeo.) z cōmetatoz. intrinseca vō p^o sunt mām z forma. z ista nō sunt eadem nūo corruptibilia z incorruptibilia s; sunt eadem fm analogiā. qd nec mām: nec forma corruptit per se: sed solū per accidens (ut p^o physicoz) z idē dicit pbs qd p^o corruptibilia z incorruptibilia sunt eadem p^o genere. i. analogia siue proportionē. hoc ergo pmissio procedit in proposito. **Q**uā pncipiorū rerum gñabilia z corruptibilia: aliud est mām: aliud est forma. op^o aut adesse tertium: qd sicut in sempiternis non sufficiūt duo ad motū: sed op^o adesse mouētia ita nec in gñationibus sufficiūt ad gñationem duo: sed op^o adesse tertium: qd est efficiens. **M**ateria vō cū sit ens in potentia est causa: qre ista inferiora pnt esse z non esse. forma vō est causa esse tñ sed efficiēs mouet materiam: ut trāsmutetur de potentia ad actū.

Ad declarationem autē dictoz ponit quandam diuisionē. **Q**uā quedā sunt de necessitate in esse: sicut eterna: p corpora celestia que in sua substantia: z in sua

L.c.14.

L.c.28.

motibus sunt necia: z fil: substantie separate: z his op ponuntur impossibilia adesse. **Q**uedā vō sunt possibilia esse z non esse: z ista sunt gñabilia z corruptibilia: que qñqz sunt: z qñqz non sunt: ideo neciū est qd generatio z corruptio sint circa corpora talia que possint esse z nō esse. **I**llud autē ex quo talis potentia adesse z nō esse in eis est mām dē. sed cā finalis in physicis que est: cuius grā mouens mouet est forma z spēs. hic enī est finis motus: z intentionis nālis agētia: z bec est rō diffinitiva vniūscuiusqz substantie: sed sicut dictū est: cum his duobus op^o esse tertiū pncipium: qd est efficiens: qd oēs antiqui somnauerūt: sed nullus de ipso aliquid veritatis dixit expresse. **D**einde cū dicit.

Sed hi qdez sufficienter existimauerūt causam ēē ad gñari specierū nām: quēadmodū in pbedrone socrates. **E**tenī ille increpans alijs ut nihil dicētibz supponit: qñ sūt entia: bec quidē spēs: bec autē participalia specierūz. **E**t qñ esse quidē vniūquodqz dē fm spēm: generari autē fm susceptionē: z corrupti fm eiectionē. **Q**uapropter si bec uera sūt species existimant ex necessitate eas esse generationis z corruptionis.

Ponit opiones alioz de pncipiis. z circa hoc duo facit. p^o ponit eas. 2° iprobat eas ibi. **N**eutri autē bene. **I**fuerunt autē due opinionēs: quarū ponit p^o mām. **Q**uā qdaz somnauerunt nām specierū. i. ipsas spēs se paratas quas plato appellauit ideas: esse sufficientes cām ad hoc qd res gñarentur: quēadmodū plato in pbedrone ubi inducit socrate ad pfirmationē sue opinionis. vñ dicit ibi qd socrates increpat alios tanqz dicentes nihil. **E**t supponit qd entia quedā sunt sube separate: quedam vō participalia specierū sicut media te: z qd vniūquodqz cōpositum dē esse actū fm specie. gñari autē fm illius spēs susceptionem: z dē corrupti fm illius spēs abiectionē. dixit enim spēs repx esse eternas que sunt qñ quedā sigilla impressa rebus gñabilibus. **E**t cū sigillatur mām que sit per illaz participatio: nez: tunc res gñantur: z cū eijcitur forma sigillata manet quidē perpetua: s; destruit individū p eiectionē talis forme: quapp si ista est idearū nām: ut ipse socrates: z plato existimāt necesse est ipsas spēs esse eas generationis z corruptionis. per pncipia qdem gñationis per absentiam vō corruptionis. **S**ecundam opinionem ponit ibi.

Hic autē ipsam mām: ab hac enī motum.

Dicit qd alij nō dixerūt p^o mouens esse extrinsecū sicut plato: s; dixerūt p^o trāsmutationis mām esse ipsam mām: z ipm motū rerū esse: ab hac. i. ab ipsa mām disposita z informata qñtibus pncipiis. **D**einde cū dicit.

Neutri autē dicunt bene. **S**iquidē enī sunt cause species. **Q**uare non semp generāt cōtinue: sed qñqz quidez: qñqz non entibus: z spēbus semp: z participalibus.

Reprobāt pdictas opiones. z p^o p^o am. 2° am ibi. **S**i autē mām. **I**p^o am reprobāt duobus rōnibus: qñ p^o mām ponit. **Q**uā neutra opinio bona est: qd spēs separate non sunt cause sufficientes gñationis cū mām: qd si sūt sufficientes: qre non semp: z continue gñantur res: z nō qñqz sicut qñqz non. **N**on enī est maior rō: quare in vno tpe spēs gñentur qz in alio. cū ipse spēs z participalia. i. que mām innatē sunt suscipere illas spēs sem

per z eodem modo se hēant: pōt autē sic rō formari. **I**deā manens idē semp natūz est facere idē. sed species uel idee semp manent eedē eodē modo. qd semp debeant gñare: s; hoc est falsū qd semp generent: qd quedam qñqz sunt: z qñqz non. qd ille nō sunt cāe gñationis z corruptionis. **S**ecundam rōnem ponit ibi.

Amplius autē in quibuldā videmus aliam cām entem: sanitatē enim medicus facit: z doctrinā doctor: ente z sanitate ipsa z doctrina: z participalibus. **S**imiliter autē in alijs fm potentiā operantis.

Dicit qd nos videmus ad sensum in gñatū: sicut in artificialibus qd neciū est esse aliqd p^o mouēs preter species (ut p^o in artificialibus) medicus enī facit sanitatem: z filr doctor facit doctrinā: cūz tñ pter illos ipsa sanitas z doctrina sint spēs: z aia discēntis: z cōplexio corporis sint participalia ipsaz specierū. **E**t filr est in alijs fm potentiā. i. fm arte operantis. **D**icunt enī artes z scie potentie (ut dicitur 9. meta.) qd per artes hō operatur: z per sciam pñderat. cūz qd ars imitē naturam: z in arte inueniamus hanc tertiā causā. ergo in natura est tertia causa. i. mouens preter naturā z formam. **D**einde cum dicit.

L.c.4. z 5. meta. p mēto. 17.

L.c.53.

Si autē mām quis inqet gñare pp motū naturalius utiqz dicit ita dicentibus. **A**lterās enī z transformās magis cā gñationis: z in oibus assueti sumus hoc dicere efficiēs. **S**imiliter z in his que natura: z in his que ab arte. **A**b arte autē quodcūqz mutans est.

Reprobāt 2^{am} opinionē: z circa hoc duo facit. p^o cōparat eam prime opinionē. 2° destruit eam ibi. **S**ed tñ nec hi. **I**tem dicit qd p^o qd aliquis dicit qd mām p dīco mō disposita generet pp motum quez ipsa mouet magis dicit fm nām qz illi qui dicunt spēm separatāz generare. qd id qd alterat z transformāt magis est cā generationis in physicis: mām autē p^o dicunt sic informata: ut dictū est alterat z transformāt: nos etiā cōfueri sumus dicē qd in artibz z in nām p^o hēet efficiēs qd est trāsmutans z alterans. **D**einde cum dicit.

Sed tñ nec hi iuste dicunt: materie enī pati z moueri: mouere autē z facere alterius potētie. **M**anifestū autē z in his que arte z natura gñantur. **N**ō enī ipsa facit aqua ex se ipsa aial: neqz lignū lectūz: s; ars. **Q**uocirca z dicunt nō recte propter hoc.

Reprobāt istā opionē per tres rōnes. **Q**uāz p^o mātalis est cā mālīs cū efficiēte nūqz incidit in idem nūo. **S**z mām est pati z moueri: facit autē z mouere est alteri potētie: qd potētie actiue que est in agere. sequitur qd mām nō pōt esse mouēs uel efficiēs. alis enī potētia actiua z passiua eēnt idē: z hoc manifestat in nālibus z artificialibz. z p^o in nālibus. aqua enīz que fm qd dicitur thales: est mām oīum. **C**ut habet p^o meta. in pñologo. **N**on facit ex se ipsa animal nec aliqd aliud: filr nec lignum: qd est mām lecti aut scānum: sed artifex per artē quāz hēet in mente. **E**x his qd p^o qd isti non recte dixerunt. **S**ecundam rationem ponit ibi.

Et qñ relinquunt pncipaliorē cāz. **A**uferunt enim qd est esse z formam.

Dicit qd tales non recte dicunt: qd p^o z alia rōne. qd. **D**e relingit pncipalē cām. **A**uferunt enī formā: z qd qd

Cap. 2°

est vniuersumq; rei: hoc p^{er} supra dicta: q^{ui} dictū est q^{uod} ipsi auferūt cām mouente: qua sublata cum mā que est in potētia non possit se mouere ad actū neq^{ue} aufertur etiā formaz. Sed adhuc manifestat hoc idē per aliud q^{uod} ipsi dicunt ibi.

T.c.54. Amplius autē z potētiās attribuunt corpori: ppter quas generāt ualde organice: auferentes eā que sūm spēm cām. Qm̄ enī innatum est ut inquirunt calidū q^{uod}ez segregare: frigidū autē q^{uod}ez segregare: z alioz vniuersūq; hoc q^{uod}ez facere: hoc autē pati. Ex his dicitur z per hec oīa alia generari z corrumpi. Videtur autē z ignis ipse motus pati.

T.c.55. D. q^{ui} isti attribuunt corporali mae potētiās passiua: q^{uod}ez tanq^{uam} p^{er} organa z instrū: dicunt q^{uod} mā gīat aliam auferentes cām que est sūm spēm. i. sūm cām formale per quā vniuersūq; collocat in spē (ut d^{icitur} 2° phy.) dicunt enim q^{uod} calidū q^{uod} est in mā innatū est segregare: frigidū autē natū est q^{uod}ez segregare. segregat enī calidū z dissoluit: frigidū autē q^{uod}ez segregat z inspissat miscet z pfundit. z q^{ui} res oēs p^{er}stunt mixtura quadā z distinctione. ideo d^{icitur} cebat q^{uod} ex his duobus oīa alia agant z patiuntur: z oīa ex eis gīantur z corrumpunt in mā enī q^{ui} ignis qui est formalissimus: z maxime actiuus: aliq^{ui} motus a frigidū hoc mō instrūter patit: z nō dixerunt aliq^{ui} cām efficientē uel formale. Tertiā rōne ponit ibi.

T.c.55. Amplius vō sūte aliquid faciunt. ut siq^{ui} serre z vniuersūq; instrūz attribuit cāz eoz que gnāntur. Necesse enī ferrate diuidi: z icidē te coequari: z in alijs sūtr. Quocirca siq^{ui}ez maxime facit z mouet ignis: s^{ed} quō mouet non vident: q^{ui} deierius q^{uod}z organa.

T.c.56. Que talis est. Dicitur est q^{uod} mā gīat p^{er} potētiās passiua: q^{uod}ez tanq^{uam} p^{er} organa sūe instrū. s^{ed} dicere idē est: ac si diceret q^{uod} serua z vniuersūq; instrūz sit cā eoz que gīantur. Qm̄ q^{ui} hoc sit fallūz: q^{uod} sūp opz li gīat diuidi aliquo mouēte: ferrā autē secare z lignum coequari aliquo hoīe incidente z mouēte dolabiaz: z sūtr est in alijs instrūz: fallū est q^{uod} mā mediantib^{us} p^{er} cipijs taliū qualitatū se moueat ad gīationem. z ideo opz q^{ui} aliqd moueat z dirigat q^{uod}itates elemētares ad spēs elemētoz: producedas: ut hoc est motus cel: ut in fra patebit. Quocirca z si ignis: maxime aliqd faciat z moueat: tū isti non vidēt quō moueat: q^{ui} multo de terius mouet q^{uod}z organūz: q^{ui} sicut dictū est: organūz dirigitur ab artifice ad actūz talem uel talit^{er}: qui inducit formaz opis artis. sed ignis corrūpit cōplexiones: z h^{ec} est multo peius q^{uod}z actio organū ordinata ab eo quod mouet organum. **Lectio. IX.**

T.c.57. Obis autē z vltimē prius dictum est de causis z nūc determinatur est de mā z forma. Amplius vō qm̄ s^{ed} alationē motus demōstratū est: z qm̄ perpetua. Necesse est his entib^{us} z gnatio nez esse p^{er}tinue. Allatio enī faciet gnationē actuali q^{uod} adducit z abducit generans.

T.c.58. Dost q^{ui} p^{er} h^{ec} determinat de p^{er}incipijs gīationis vltimē sūm opinionē suā: z reproba uit etiā opiones alioz de p^{er}no mouente. hic spāliter in

quirit de ipso: z circa h^{ec} duo facit. p^{ri}mo determinat de ipso. 2° circa determinata mouet q^{uod}ez q^{uod}nes ibi. Qm̄ autē in cōtinua. J. Circa p^{ri}mo duo facit. p^{ri}mo dicit q^{uod} est p^{ri}mo cipiū mouens ad gīationē. 2° pbat quoddā q^{uod} sūp posuerat ibi. Qm̄ autē necesse. J. Circa p^{ri}mo duo facit. p^{ri}mo ostēdit q^{uod} mouēs ad gīationē est motus circuli celestis: ex quo etiā pbat p^{er}tinuitatē gīationis z corruptionis. 2° ostēdit idē ex parte finis ibi. J. Semper vō ut dictū est. J. Circa p^{ri}mo duo facit. p^{ri}mo dicit q^{uod} mouens ad gīationē est motus circuli celestis. 2° ostēdit q^{uod} sit ille motus ibi. Qm̄ autē suppositūz. J. Circa p^{ri}mo duo facit. p^{ri}mo pponit. 2° probat ibi. Sūtr autē manifestū. J. Dicit q^{uod} p^{ri}mo q^{uod} nobis uolentib^{us} vlem cām efficientē perpetue gīationis manifestare supponenda sunt ea que dicta sunt vltimē de causis in 2° phy. z ea que dicta sunt de allatione qui est motus circuli celestis. Demōstratū est enī in 8. phy. q^{uod} ipa allatio. i. loci mutatio est motus perpetuus. his autē tribus sic se habētibus necesse est gīationē p^{er}tinue esse. mā enī cōtinue passibilis est. q^{uod}itates elemētoz p^{er}tinue agunt z patiūtur adinuicē. hec autē ideo facit mutatio: q^{uod} adducit z abducit gīans. i. solem qui est cā oīs gīationis z corruptionis. Deinde cum dicit.

T.c.57. Sūtr autē manifestū: qm̄ z si priora bene dicta sunt: trāsmutationē p^{ri}mā allationē: sed non generationem dicendum.

T.c.58. Probat q^{uod} dixit p^{er} duas rōnes: quāz p^{ri}mā ponit. d. q^{uod} sicut bene dictū est in prioribus. i. in 8. phy. allatio. i. loci mutatio est p^{ri}ma oīm mutationū. Sed illud q^{uod} est p^{ri}us est cā posterioris: z non econuerso. ergo. Scdm̄ rationem ponit ibi.

T.c.59. Multū enim rōnabilius ens: non etiā generationis cāz esse q^{uod}z nō ens enī esse. Qd ferē q^{uod}ez igit est q^{uod} gnatur: aut nō est. Propter q^{uod} z allatio prior est generatione.

T.c.60. Que talis est. multū rōnabilius est q^{uod} id q^{uod} est semp z perpetuū z perfectū in esse sit cā nō ens q^{uod}z econuerso. Cum igit illud q^{uod} fertur localiter sit ens: q^{uod} autēz gīatur non sit: q^{uod} si esset nō gīaretur. gīallatio est p^{ri}us gīatione: z nō econuerso: p^{er} p^{ri}us est cā gīationis. h^{ec} autē est intelligendū: q^{uod} in vno z eodē gīabili p^{ri}us est generatio q^{uod}z loci mutatio. Deinde cum dicit.

T.c.61. Qm̄ autē suppositum z demonstratū est q^{uod} est p^{er}tinua ens reb^{us} generatio z corruptio. Dicimus autē cām esse allationē generatio nis. Manifestū quidē q^{uod} vna ente allatioe non p^{er}tingit fieri ambo: q^{uod}z p^{er}traria sunt. Idē enim z sūtr se h^{ab}ent semp idē innatū est facē. Quocirca generatio semp erit: aut corruptio. Opz autē multos esse mor^{es}: z p^{er}trarios motus: aut allatione: aut ineqlitate: p^{er}trarioz enī p^{er}traria cā. Ideo non p^{ri}ma allatio cā generationis est z corruptionis. S^{ed} que circa obliquū circulus. In hac enī z p^{er}tinuum inest z moueri sūm duos mor^{es}. Necesse enī si erit semp z p^{er}tinua generatio z corruptio semp aliquid moueri ut nō deficiāt trāsmutationes he. Duo autē ut non alterū contingat solū. Cōtinuitatis quidē igitur totius allatio

allatio causa. Presentie vō z absentie causa inclinatio. Cōtingit enī q^{uod}z lōge fieri: quādoq^{ue} prope. Inequali enī distātia ente inequalis erit motus. Quocirca si in accedendo z in prope esse generat: z in recedendo z longe fieri idipsum corrumpit. Et si in multotiens adueniēdo generat: z in multotiens recedendo corrumpit. Contrariorū enī contraria est causa.

T.c.62. Et inequali tēpore generatio z corruptio que sūm naturam.

T.c.63. Ostendit q^{uod} allatio circuli celestis est cā gīationis z corruptionis motus circuli obliqui qui d^{icitur} zodiacus z non motus p^{ri}mi mobilis. Et circa hoc duo facit. p^{ri}mo probat hoc p^{er} rōnes. 1° p^{er} ea que sunt sensui manifesta ibi. J. Apparent autē. J. p^{ri}mo in duas. p^{ri}mo ponit rōnem. 2° infert quoddā correlatiū ibi. J. Ideoq^{ue} z tēp^{us}. J. Dicit q^{uod} p^{ri}mo q^{uod} suppositū est z determinatum supra in p^{ri}mo l^{oco}. q^{uod} gīatio est p^{er}tinua z semper. nos etiā dicimus q^{uod} motus corporis celestis est causa p^{er}tinue gīationis: cum autē gīatio z corruptio sint cōtraria non p^{er}tingit fieri ambo. gīationem z corruptio nem si sit tū vna allatio sūe vnus motus localis: q^{uod} idē manens idē: z semper sūtr se habens semp natum est facere idē: z non d^{icitur} d^{icitur}. Si enī esset tū vna loci mutatio esset tū gīatio uel tū corruptio. Cum ergo nō sit tū alterum: ut p^{ri}us ad sensū: opz esse multos d^{icitur} motus: altero duorū modorū: aut allatione. i. q^{uod} v^{er}batū est in p^{ri}mo de celo uel in equalitate. i. q^{uod} sit vnus z idē motus: s^{ed} ineqliter se h^{ab}eat ad ipsa gīabilia sūm diuersas circuli partes qui ex vna circuli parte causet vnū: z ex alia pte causet aliud. Priorū enī effectuum cūsimodi enī sunt gīatio z corruptio: opz esse cōtrarias cās. Cum autē motus p^{ri}mi orbis qui d^{icitur} motus diurnus semp vniformiter se h^{ab}eat super circulos eque distantes a circulo equinoctiali: non pōt esse cā gīationis z corruptionis: s^{ed} motus circuli obliqui qui d^{icitur} zodiacus est cā sufficiens utriusq^{ue} ppter motū accessionis z recessionis solis: in eo in hac loci mutatione est p^{er}tinuitas gīationis z corruptionis. gīatione est q^{uod} si gīatio z corruptio debeant esse p^{er}tinue q^{uod} ali quid semp: z p^{er}tinue moueat ut nō deficiant mutationes iste. Deficiente enī causa necesse est z defectū deficere. Scdm̄ autē duo duos opz motus esse. sūm accessus z recessus: ut nō p^{er}tingat solūz gīatio z solum corruptio. Cā ergo p^{er}tinuitas est motus totū orbis: cā vō p^{ri}ntie z absentie est inclinatio: z elenatio ipsius zodiaci. qm̄ enī inclinā a circulo equinoctiali ex vna parte elenat ex alia: z p^{er}tingit q^{uod} ipm̄ gīans: q^{uod}q^{ue} est p^{er}pe locū gīationis: z q^{uod}q^{ue} longe: q^{uod}q^{ue} vō distantia gīationis nō fuerit equalis necesse est motū eē ineqlitem: z ideo sic in adueniēdo: z in p^{er}pe esse gīat rē ita in recedendo: z in longe esse corrūpit idipz. Et si multotiens in adueniēdo sūm vnā medietatē circuli generat multoties recedēdo: scdm̄ aliā medietatē corrūpit. Priorū enī d^{icitur} sunt cās. Cōsiderandū est autē q^{uod} mot^{us} vnus medietatis circuli nō est d^{icitur} motū alteri^{us} medietatis p^{er} se: s^{ed} sūm respectū radij ad locū gīationis: q^{uod} cā recedit respicit obligori mō: z tūc d^{icitur} tur frigus mortificās. rōne g^o modi d^{icitur} esse in obliquo circulo d^{icitur} rietas mot^{us} uel rōne accessus z recessus. Ex hoc autē p^{er}cludit q^{uod} t^{em}p^{us} gīationis est equale t^{em}p^{us} corru

ptionis: z econuerso: q^{uod} sol accedēdo p^{er} sex signa gīat: z p^{er} sex signa descendēdo corrūpit. Deinde cūz d^{icitur}. J. Ideoq^{ue} z tēp^{us} z vita vniuersūq; habet numerū: z hoc mō determinant. Dūz enī est ordo. Et omne tēp^{us} z vita mensuratur periodo. Sed tū non eadem omnes: sed hī quidē minori: hī autē maiori. His quidēz enim annus: his autē maior: alijs autē minor periodus est mensura.

T.c.64. Cōcludit quoddā correlatiū dicens q^{uod} q^{uod} gīatio z corruptio iherioz causat a supiori motu circuli obliqui. idē t^{em}p^{us} q^{uod} est in re tpali: z oīs vita vniuersūq; vni h^{ab}et nūm determinatum ex circulo celesti. J. Ex ipso enī p^{er}syderat quātū se excedit v^{er}us gīantis: sic p^{er} ex scia astronomica. Dūz enī inferiorū repz ordo dependet ex ordine supiorū: z oē t^{em}p^{us}: z oīs vita piodo mēsurat. Est autē piodus modulatio circuli dicta a p^{er}io q^{uod} est circū: z odos modulatio: s^{ed} tū nō oīa mēsurant eadēz piodo: s^{ed} quedā h^{ab}ent maiore: z qdā miore. quorū dāz enī piodus est vn^{us} annus. Sūtr enī quedā alia que nō vniūt nisi p^{er} annū: quorū dā vō miore z q^{uod} dā maior: s^{ed} q^{uod} magis ul^{ter} min^{us} sūnt susceptibilia z receptibilia v^{er}utis sibi i^{us}se a celesti corpe. Deinde cū dicit.

T.c.65. Apparent autē z sūm sensūz p^{er}fecta his que a nobis dicta sunt. Videmus enim q^{uod} adueniente quidē sole generatio est: recedēte autē diminutio: z inequali t^{em}p^{us} alterutrum. Equale enī tēp^{us} generatiois z corruptio nis: que sūm mām. Sed p^{er}tingit multotiens in minori corrumpi ppter adinuicem confusionē. Inequali enīz ente materia: z non ubiq^{ue} eadē: necesse z generationes inequales esse: has quidēz citiores: has autē tardiores. Quocirca accidit propter horū generationem alijs generari corruptionem.

T.c.66. Ostēdit idē ad sensū. d. q^{uod} ea que dicta sūnt vera apparent etiā ad sensū. videmus enī ad oculū q^{uod} sole adueniente ad punctū arietis: qm̄ d^{icitur} recte locū n^{ost}rum tāgit: incipit eē gīatio t^{em}p^{us} nascētib^{us}. recedēte autē sole a p^{ri}mo li b^{er}e incipit repz diminutio z corruptio: z utriq^{ue} sit in eq^{uod} li t^{em}p^{us}: q^{uod} tāntū est t^{em}p^{us} gīationis sūm nāz: quātū est t^{em}p^{us} corruptionis: q^{uod} tāntū est ascēsus solis: quātū est descēsus: ut d^{icitur} enī est. Si autē p^{er}tingat aliq^{ui} corrūpi aliq^{ui} res in minori t^{em}p^{us}: h^{ec} est anteq^{uam} vis gīationis celestis s^{ed} rōne piodi recedat: h^{ec} est p^{er} accedēs: q^{uod} p^{er} p^{er}fusionem adinuicē. i. p^{er} p^{er}fusionē q^{uod}tuor elemētoz que sūnt mā cu inslibet gīari: ut sup^{er} oībz est. uel p^{er} p^{er}fusionē solis: cū alijs planetis d^{icitur} effectū h^{ab}ent. p^{ri}mo tū expolitio magis est s^{ed} l^{oco}z: q^{uod} enī mā ineqliter se h^{ab}ent: nō recedētib^{us} v^{er}utis celestis: z nō eodē mō se h^{ab}ent in piodo: necesse est gīationes z corruptiones ineqlites esse: z idē erūt quedā citiores: z quedā tardiores. z idcirco accidit p^{er} gīationē alijs gīari corruptionē. z econuerso: q^{uod} corruptio vnus est gīatio alterius: z econuerso. Ad euidētū autē eoz que hic dicunt duo sūnt p^{er}side rāda. p^{ri}mo est q^{uod} d^{icitur} appeller p^{ri}us gīans. 2° est q^{uod} d^{icitur} faciat piodus. Circa p^{ri}mo notādū est q^{uod} cū supiora agant in ista iheriora p^{er} motū z lucē (ut habet in p^{ri}mo m^{et}heoroz) illi maxime attribūda est v^{er}us gīandi q^{uod} maxime lucet: q^{uod} lucē suā oībz tribuēs ipsam a multo participat. hī autēz est sol: vnde ibidēz d^{icitur}. q^{uod} FFF

Nota du
plices ex
positioez.

Quid itel
ligat p^{ri}mo
loquūz
per gene
ratiōez.

l3 per motum stellarū causat calor: maxime tñ per motum illius spere cui sol existit infixus: q3 (sicut dicit i pmo me heoroz.) ad causandū calorem in istis inferioribus duo regunt. s. ppingtas et uelocitas mobilis. que duo sufficēter sunt in sole. In ceteris vō stellis deficit alterum: q3 in his que sunt supra solē l3 sit sufficiens uelocitas: deficit tñ ppingtas. In his vō que sunt infra solē l3 sit ppingtas deficit sufficiens uelocitas. uerūtamē non solū sol est causa: sed etia3 alij planete gñationis: nisi forte pro tato dicat: q3 solus sol lucens lumine pro prio oēs alios planetas illuminat sicut maxime apparet in luna. Recipit tñ lux eius diuersimode in diuersis: non oīno fm eādem vntē que est in sole: q3 vñ quodq3 qd est in alio est in eo per modum recipiēti3: et non oīno per modum recepti. Circa vō 2^m scien dum est q3 nō solum accessus uel recessus piodū facit q3 aliter in hyeme nullū aīal nasceret: sed potius qdli bet moreret: et nullius vita deberet. extēdi ultra annū: qd est manifeste falsum. Sed piodū facit relatio ascē dētis signi sup orizontē ad oīa signa circuli cū suis stel lis et planetis in hora gñationis rei inferioris que cau sat a circulo celestis: hoc enim mō mēsurā quorū dā est annus: et quorū dā plus uel minus fm effectus signoz et fortitudines stellarū que site sunt in signis: et hoc mō do uerū est q3 equalē est tēpus gñationis et corruptio nis: q3 a pmo signo ascendēte in hora rei cōputat. pfe ctus rei usq3 ad septimū signū eiusdē circuli: et a signo sexto usq3 in primū cōputat defectus. et ideo in astro logia septimū signū uocat domus moris: et ascendens uocat domus vite: et ideo gñatio rei uocat pfectū usq3 ad statū: post statū usq3 ad declinationē et a declinati one usq3 ad mortē uocat piodus corruptionis: q3 eq3 lia sunt fm nā3: q3 a pmo usq3 ad septimū tātū est quā tū est a septimo usq3 ad pmiū per aliā et aliā pte circuli mēsurado: et ideo si piodus pfectus hoīs sunt triginta quinque uel qdraginta anni ut dictū est a medicis: piodus defectus tantū dē erit: ita q3 etas hoīs erit. 70. aut 80. annoz. pōt tñ hoc impediri per accē: ut per cibū malū uel per mortē uolētā uel alio quocūq3 mō. Et hoc uocat A3. m.āe ineq3litate: q3. s. per accētia multa aliter disposita q3 moueat a circulo. Et ideo diuersi mode moriunt hoīs cūius et tardius q3 per naturā mortales sunt. s. l3 et alia aīalia. et hoc mō etates sunt oī um rerū. q3 planete in circulo piodali positi qñ sit for tiores dāt plures annos vite: et qñ sunt debiliores dāt pauciores. hoc etiā mō innotescit q3 qui sciret vntes signoz et stellarū in eis positā dū nascit res aliā cō3 sceret quātū est de influētia celestis: et posset pnotificari de tota vita rei gñate: l3 hoc necessitate nō poneret ut dictum est: q3 potest impediri per accidens. Deinde cum dicit.

Semper vō (ut dictum est) cōtinua erit ge neratio et corruptio: et nunq3 deficiet ppter quam diximus causam.

T. c. 59 Hoc autem rationabiliter contingit. Quoniam enim in omnibus inquirimus. Qd melius desiderare materiam semper. Melius autem est esse q3 non esse. Esse autem quot modis dicimus in alijs dictum est. Hoc autem in omnibus impossibile existere ppter longe a principio distare reliquo modo cōpleuit esse deus faciens continuam generati onem. Ita enim maxime continuabitur cēt

q3 proxime est substantie fieri semper per ge nerationem. huius autem causa ut dictū est multotiens in circuitu allatio: sola enim cōtinua. Ideo et alia quecūq3 transmutant ad inuicem fm passionē et potentias. (v. g.) simplicia corpora imitant in circuitu allati onem. Quoniam enim ex aqua aer generat et ex aere ignis et rursum ex igne aqua in cir cuitu dicimus circuire generationem: quia rursum reuertit. Quocirca et recta allatio al sequens eam que in circuitu continua est.

¶ Ponit punitatē gñationis ex pte finis: et hoc pmo. 2° ex determinatis soluit quādā qdē antiquorū ibi [Sic aut manifestū.] Dicit ergo pmo q3 gñatio et corruptio semp erāt ut dictū est solū per punitatē motū qui est cā efficiēs punitatis ei3 (ut diximus.) sed hec rōnabilr ptingit etiā rōne finis. Nā enim semp desy derat qd meli3 est: meli3 aut ēē est q3 nō ēē. Cū gñale desyderiū nō possit ēē frustra op3 q3 res nāles habeāt semp ēē. hoc aut est ēē diuini. et q3 ipse est existē in oī bus. q3 quedā sunt que lōge distāt a pmo pncipio: sic sunt res māles gñabiles et corruptibiles: ista sūt que modicū picipāt de ēē diuini: et iō alio mō complent deus māe desyderiū ppēdēdo. s. eius ēē per punitatē gñationē. hoc enī mō cōtribuit ēē q3. s. ptingit semper fieri gñationē ptime subē. s. semp ptingit gñari subā3 eiusdē spēi cū gñante. Nō enī gñans gñat sibi idē nu mero: sed idē spēi ut infra dicit. Sic igit punita est gñatio rōne finis. Que aut sit cā efficiēs dictū est mul toties. q3 mot3 circularis celestis corpis. iste enī est so lus punitus et ppetu3 (ut phatū est in 8° phisic.) Ideo aut alia que adinice transmutant per passionē et potē tias suas: cuiusmodi sūt simplicia corpa qtuor elemē toz sequunt quodā mō circularē motū: oī adinice cir culariter transmutant. qñ enī ex aq3 gñat aer et ex aere ignis et iterū ex igne aq3: tūc dicim3 q3 sit gñatio circula ris. et ideo recta allatio. i. motus rectus qui est in ele mentis consequēs eam que est in circuitu est cōtinua. q3 sole recedente conuertunt elementa superiora in in feriora. Accedente vō conuertuntur inferiora in supe riora: et sic faciunt circuitum perpetuum fm naturā3. Deinde cum dicit.

¶ Simul autem manifestum ex his: q3 quidā querunt quare vnoquoq3 corporum in pro priam allato regionem in infinito tempore non distant corpora. causa enim huius est que adinuicem transitio. Si enim vnūquod q3 maneret in sua ipsius regione: et nō trans mutaretur ab eo qd ppe iam utiq3 destituis sent. Transmutantur quidem igit ppter alla tionem duplicem entem. Quia transmutant autem nō cōtingit manere ullum eoz in ali qua regione ordinatum.

¶ Ex determinatis soluit quādā qdē. v. g. his de termina tis sit manifestū est qd qdā querūt. s. qre elemēta iā iñi nito tpe trāfacto nō distāt abinice separata et ordinata in ppijs locis: cū vnūq3q3 moueat ad suā regionē. Cā enī hui3 est mutua trāsmutatio eoz: q3 vnūq3q3 mu taf in quodlibet ut supra ostēsum est. si enī3 vnūq3q3 maneret in sua ppiā regiōe: et nō trāsmutaret ab alio elemēto

elemēto: qd est iuxta ipsum iā oīu destituisent trāsmu tationes ab inuicē: uel etiā defecissent actiones et passi ones: sed sicut dictū est: trāsmutant adinice fm gñā tionē et corruptionē. ppter motū punitatē oblig circuli qui diuersificat nobis per accessum et recessus. Quia aut sic adinice trāsmutant nullū eoz manet ordinate in suo loco: sed quātum vnū accipit de natura pping tātum etiā accipit de loco eius et pmisset ei. vñ terra et aqua uaporātia tēdūt ad locū aeris et pmissent cū eo. Et sicut qñ ignis et aer frigore inspissant: uadūt ad lo cū terre et aque et pmissent cū eis: et ideo elemēta non sunt ubiq3 pura: sed in pibus in qbus se ptingūt sunt pmixta. qd aut dictū est de trāsmutatione elemētoz i telligēdū fm pte et nō totū: alr enī destrueret mūdus.

¶ Quod quidē igit est gñatio et corruptio: et ppter quā causam: et quid gñabile et corru ptibile: manifestum ex his que dicta sunt.

¶ Ultimo epilogat que dicta sunt: et est planum in litte ra. Deinde cum dicit.

T. c. 61 Quoniam autem necesse est esse aliqd mo uens si motus erit ut dictum est prius in ali is. Et si semper q3 oportet aliqd esse semp. Et si continue vnum: et idē: et in mobili: et in alteratione: et ingenerabile. Et si multi qui i circuitu motus multa quidē: oīa aut equali ter esse hoc necesse sub vno principio. Con tinuo autem ente tempore necesse motū ēē cōtinuum: impossibile tēpus sine motu ēē. Continui igit alicuius tempus numerus. Eius quidem qui in circuitu ergo quemad modū in his que a pncipio determinatur est.

¶ Probat quoddā qd supposuerat. dixerat enim supra q3 punitas gñationis est ex punitate mot3: sed q3 in isto libro nō pbauerat motū esse punitū et sempiternū ideo pmo ostēdit punitatē. 1° dicit vñ talis mot3 cō tinuitatē habeat ibi. Cōtinuus aut motus. Dicit ergo pmo (q3 sicut dictum est in 8° phisic. et in 12° meta.) q3 si est mot3 op3 q3 sit mouēs: et si semper est motus op3 semp ēē mouēs. Et si semp et punitue mouēs mouet q3 sit vnū: si immobile fm locū et inalterabi le et ingñabile. Dicit aut q3 si sunt multi circula res motus op3 esse multos motores: ita tñ q3 oēs sint eq3lter ordinati sub vno vniuersitatis pncipio qd mo uet punitū motū (sicut demōstratū est in 12° pme phie.) q3 aut motus sit punitus pbaf ex tpe qd est fm nām punitatē et nō deficiēs. Impossibile enim est q3 tps sit si ne motu: sicut impossibile est q3 passio sit sine ppio sub iecto. Est enim tps numerus alicuius punitū mot3. est ergo nūs motus circularis: q3 sicut determinatū est in his que in pncipio diximus. i. in 8° phisic. nullus mo tus pōt esse punitus et perpetuus nisi solus circularis. Deinde cum dicit.

T. c. 62 Continuo autem motus utrum q3 quod mouetur continuum est: aut in quo mouet uelut locum dico autem passionem.

¶ Ingit vñ motus hēat punitatē. Et circa hoc duo facit. pmo mouet questionē. scōdo soluit ibi. Manife stū itaq3. Dicit ergo cū motus sit punitus hēat ne punitatē ppter hoc q3 mobile sit punitū uel pro pter locū in quo est motus: uel ppter passionē ad quā est motus. Deinde cum dicit.

¶ Manifestum utiq3 q3 in eo quidē q3 id qd mouetur. Quomodo enim passio cōtinua est: nisi q3 res cui accidit continua est. Si au tē et hoc eo q3 in quo solo loco existit. Ma gnitudinem enim aliquā3 habet. huius au tem q3 circulo solum continuus. Quocirca idem sibi ipsi semper continuus. hoc igitur est qd facit continuum motum q3 in circui tu corpus fertur. Motus autem tempus.

¶ Rīder. d. manifestū esse q3 motus celestis est punitus q3 id qd mouet est cōtinuum: et nō q3 locus in quo est motus: q3 punitus orbis nō est in loco per semet est mo tus punitus ab eo: et ideo nō est punitus ab eo loco in quo mouet: motus enim in gñe nō habet punitatē ab eo in quo mouet: q3 aliqñ est mot3 in passione que non est punita nisi per accidēs: q3 id cui accidit est pū num. si aut aliq3 motus sit punitus ab eo in quo mo uet: hoc habebit solus mot3 localis: q3 locus hēat quan dam magnitudinē et punitatē. Sed nec oīs motus localis: sed solus circularis: q3 qd mouet circulariter est idem semper et seipso punitum: et ideo facit motum sempiternum et cōtinuum: motus sempiternus facit tē pus sempiternum. Lectio. X.

¶ Quoniam aut in cōtinuo motis l3 ge nerationē aut alterationē: aut uoliter trāsmutationē huiusmodi videmus q3 ens et generatur hoc post hoc ut non deficiat. Videndum est utrum est aliqd quod erit ex necessitate: aut nihil: sed omnia contingit non fieri.

¶ Postq3 phus determinauit de pncipijs ge nerationis et corruptionis et cōtinuita tis eius. In parte ista mouet questionē quandam que pōt oriri ex predictis. Quis enim dicit sit q3 motus cir cularis sit causa generationis et corruptionis et ppetui tatis sine cōtinuitatis earū: et ostēsum sit q3 iste motus sit ex necessitate cōtinuus et sempiternus: non est osten suz q3 effectus eius debeat ēē necessarius. Et ideo hic querit phs utrū. q. oīa que generant ex necessitate ge nerent. Et circa hoc duo facit. pmo mouet questio nem. scōdo ostēdit quomō sit generatio infinita ibi [Sicdem igit infinita.] Circa punitū duo facit. pū mo mouet questionē: et breuiter soluit. scōdo repe tit ut eam melius declararet ibi. Utrum oīa talia. Cir ca punitum duo facit. pmo mouet questionē. scōdo soluit ibi. Quā gdem igit. Dicit ergo pmo q3 q3 nos videmus in oībus continue motis sine fm ge nerationem: sine fm alterationem: sine ulr fm omnem trāsmutationē moueant: q3 post trāsmutationē est ens et videmus q3 vnum generat post aliud et non deficit. vidēdum est utrum aliqd ex necessitate generet: uel incidentaliter: sed oīa contingit esse generata et nō ge nerata. Deinde cum dicit.

¶ Quoniam enim quidem quedam manife stum et q3 mox erunt et futurum aliud ppter hoc. Qd quidem enim uerum est dicere: q3 erit oportet hoc esse quandoq3 uerum: q3 est. Quod autem nunc uerū dicere: q3 futu rum est: nihil phibet non fieri. Futurus enī incedere quis non incedet.

FFF 2

¶ Ponit solonē. z pmo ponit eā. 2° pbat ibi. Ut autē qm ptingit. ¶ Dicit ergo pmo q manifestū est in q busdā q mox ut erūt: quedā alia gñant ex necessitate: z ppter illa sint ut si terra madescit necesse est terrā uā porare z ex uapore nubē gñari: z ex nube pluuiā: z ex pluuiā terrā madefieri: z ex illa necesse est iterum exire in uapore: z sic in infinitū. Cū enim de aliqua re in sua causa efficiēte z nāli determinata: uerū est dicere nūc: qm erit opz illam aliqñ existere: sicut patet in predictis exēplis. Aliqd tamē futurū eē nō hñs cām determinā tam nībil phibet ptingē nō eē. v. g. uerum est nūc dicere de aliquo q ipse est futurus incedere: pōt tñ ipedi ri ppositū eius: z ita nō incedet. ¶ Deinde cum dicit.

T.c. 65 ¶ Aniuersaliter autem quoniam ptinget quēdam entium esse: z non esse: manifestū quoniam z que generantur ita habebunt: z non ex necessitate hic erunt.

¶ Probat pdictā solutiōē: z est ratio sua talis: sicut est in entis diuisione: ita uir est in gñatione: sed in entibus ita est q quedā sunt ptingētia esse z nō eē: q quedā nō ptingūt nō eē: sed sunt ex necessitate: ergo ita est in gñatione: q quedā ex necessitate gñabunt: z que dam cōtingit generari. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Utrum igitur omnia talia: aut nō: sed quēdam necesse simpliciter fieri.

T.c. 66 ¶ Et est quemadmodū cōtingit in esse. Hoc quidem impossibile non esse. Hoc aut possibile: ita z circa generationem. (uerbi grā.) conuersiones igitur necesse fieri: z non possibile est non contingere.

T.c. 67 ¶ Sic igitur quod prius necesse est fieri: si qd posterius erit. (v. g.) si domus z fundamentum: si vō hoc lutum prius: ergo si fundamentum factum est necesse z domum fieri: aut non adhuc.

¶ Repetit pdictā qōnem ut melius eam declaret. z circa hoc duo facit. Et pmo ponit eam. Secūdo soluit eāz ibi. Aut nō adhuc. ¶ Querit ergo pmo utrūz oīa que gñant sint talia q ex necessitate generent: aut non sint talia oīa: sed aliqua ptingēti: uel quedā necessaria: ita. i. q sic sicut in rebus q quedā sunt ptingētia z possibilia nō esse: z quedā necesse est simplr esse que i possibile est nō eē. An ita est circa gñationē q quedāz necessario generent qbusdā gñatis: z quedā non possibile gñari nō gñatis illis. v. g. si est necesse fieri puerio nes. i. cum videamus q uir generato posteriori necesse sit gñatum pus esse: an necesse sit ecōuerso. i. generato pōre necesse sit gñari posterius. v. g. nos videm q si domus est gñata: necesse est fundamentum eē gñatūz z si fundamentum est necesse est pus ita fuerit generatū fuisse lutum. Queramus ergo utrū cōuertat: q si fundamentum est generatū: q etiā domus sit generata uel non conuertit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si non. Et illud necesse generari: aut non necesse est esse adhuc. Si autem z id necesse generari simpliciter. Si esset hoc z fundamēto generato necesse generari domum. Sic enim fuit quod prius habens se ad posterius. Quare si illud erit: necesse illud prius generari. Si igitur necesse generari z quod postea:

z qd prius necesse. Et si quod prius z qd posterius igitur est necesse. Sed hoc non est propter istud: sed qm ibi est ex necessitate futurum. In quibus igitur qd postea necesse est esse in his conuertitur z semper priori generato necesse generari quod postea.

¶ Soluit ppositā questionē. d. q nō est necesse puerio nem fieri: ita q vno gñato genere alio: z ecōuerso: ex necessitate nisi gñato pōri simplr necesse sit generari posterius. si aut ita fuerit in domo z fundamento: q si gñata domo necesse sit necessitate absoluta generari fundamentum: tūc etiā necesse est fundamēto gñato generari domū. Sic enim ostēsum est supra q pus hoc modo se habet ad posterius. i. q vno gñato gñatur aliud: z ecōuerso: q si posterius est gñatum necesse est generari pus: z ecōuerso: z si posterius necessario generatur necesse est gñari pus: z cōuertit: q si illud qd est pus gñatum: puta fundamētū necesse est gñari qd est pus: puta domū. Sed si uere loqmur nō ppter illud q domus sit causa gñationis fundamēti. Sed qm subiectum sit ex necessitate futurū: q pōto toto. i. q fuit necessitas supponis ex hypothesi: q pōto toto necesse fuit supponi z partē. z ideo nō puerit. Cōuertit autē in oibus in quibus posterius generat a pōrisit ex tota causa māli tota manēte: quodā ptinge accedēte z recedēte: q in talibus pōri semp generato necessario generat posterius: z ecōuerso. est ergo summa solutionis in hoc q qm termini generatiōis ita se hñt q uterq sit tota materia alterius: z ecōuerso: sicut est in exemplis terre cōplute uaporis nubis z pluuię: z silt in generatiōe elemētōz sub circulo declinū: tūc necesse est q vno generato genere alio: z ecōuerso. z hoc ideo q utrūq est pus z posterius respectu alterius. Qñ vō vnum nō est tota mā alterius: sicut fundamētum nō est tota materia domū: tūc nō est necesse q priori generato generet posterius: sicut fundamēto generato non est necesse generari domū: domo tñ generata necesse est generari fundamētū: nō qdem necessitate absoluta: sed ex suppone: dato. i. q fundamētū sit ps domus. q pōto toto necesse est poni pte. ¶ Deinde cum dicit.

T.c. 68 ¶ Si quidem enim in infinitum tendit z ad inferius: non erit necesse eorum que postea: hec gñari simpliciter: sed neqz ex suppone.

¶ Ostēdit ex predictis quomō generatio sit infinita. q. i. in circuitu: z non fm rectū. Et pmo hoc facit. Secūdo mouet quasdā questionē ibi. Quare ergo hec qdem. ¶ Circa primum duo facit. Primo probat q generatio sit infinita nō fm rectum: sed in circuitu. pmo per diuisionem. Secūdo per causam ibi. Et alicuius in circuitu. ¶ Circa primum duo facit. Primo pbat q generatio non pōt esse infinita fm rectū. Secūdo recolligit rationem z ordinat eam ibi. Necesse autē. ¶ Circa primum intēdit philosophus talem rationē. Si generatio est fm rectum nō erit ex necessitate z semp: sed generatio est ex necessitate: ut ostēsum est. ergo nō est fm rectum. In ista ratione sic pcedit. Primo ponit maiorem. Secūdo minorem ibi. Sed oportet generationem. ¶ Tercio cōclusionem ibi. Si alicuius generatio. ¶ Circa primum duo facit. Primo pbat q generatio nō est necessaria in infinitis fm rectū. Secūdo in habentibus finē ibi. At vō neqz in finem habentibus. ¶ Circa primum duo facit. Primo pponit. Secūdo pbat ibi (Semper enim alterū alterius.) ¶ Ad euidentiam pme

pme partis sciendū est q sic supra dictū est in his que gñantur adinuicē semp vñ est pus z alterz posterius: z necesse est gñato priori gñari posterius: z ecōuerso: in his in quibus est necessitas absoluta. In his vō in quibus est necessitas ex suppone: opz aliqd esse prius: z aliqd posterius. ¶ Dicit q p q si gñatio tendit in infinitū siue supius ad gñata siue inferius ad gñanda: nō est necesse: nec necessitate absoluta: nec necessitate ex suppone gñari eoz que postea. i. aliqd qd sit de nūo eoz que sunt post: qd est contra id qd supra probatū. ubi dictum est q generato priori necesse est generari posterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Semper enim alterū antēius necesse esse: ideo z necesse illud gñari. Quocirca si non est principium infiniti: neqz primū erit nībil: propter qd nīl necesse erit generari.

¶ Probat ppositū. d. q in his: quoz primo genito necesse est aliud. i. posterius gñari quacūqz necessitate semper alterū est ante z aliud post: sicut ante est terra madefacta qz uaporatio: z etiā in cōuersione ante sit uaporatio qz terra madefacta: qz utrūqz se habet ad utrūqz ut prius z posterius. Silt est prius fundamentum qz sit domus: sed in infinitis nullum est p^m: z cōsequens nec postremū: ergo non est necesse generari: z ita nō est necessaria gñatio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vō neqz in fine habentibus hoc est dicere uere: qm necesse simplr gñari. (v. g.) domus qm fundamentū generatur. Quādo enim generat si necesse generari semp hoc accidit semp esse ptingens semp non esse.

¶ Ostēdit q gñatio nō possit esse infinita in habentibus finē dices q neqz est uerū dicere in hñtibus finē q necesse sit simpliciter gñari: z est intelligēdū q si non fiat reiteratio: q si in talibz gñatio reiteret: tunc erit circularis: z nō soluz recta. v. g. non est necesse gñari domū fundamento gñato. si enīz qm fundamentū est gñatū: necesse est semp generari hoc. i. domū: sequerē q illud qd ptingit non semp esse: semp esset. Cum autē videamus ad sensū q non semp generat domus generato fundamento. Seguit q non sit necesse generato fundamento generari domū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed opz semp generationē esse si ex necessitate est ei generatio: ex necessitate enīz z semp simul. Qd enī est necesse: nō possibile nō esse. Quocirca si ex necessitate sempiternuz est: z si sempiternū ex necessitate. Et si generatio igitur ex necessitate ppetua est generatio huius: z si sempiterna ex necessitate.

¶ Ponit minore z pbat eaz: q manifesta est per predicta. vñ dicit q generatio est semp: q generatio eius. i. posterioris ex necessitate absoluta est generatio prioris: q aut est ex necessitate: z qd est semp silt sunt: q si vñ est z reliquum: z hoc sic pbat: q illud qd necesse est esse impossibile est non esse: z qd impole est non esse necesse est semp esse. Quocirca si aliqd est ex necessitate est sempiternum: z ecōuerso: si est sempiternum est ex necessitate. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igitur alicuius ex necessitate generatio simpliciter necesse circuire z reuerti. Necesse igitur aut finē hñe generationes: aut nō: z si nō: aut in rectū: aut in circuitu. Hoz autē

si erit sempiterna: non in rectū possibile: qz nequa qz est pncipiū: neqz si inferius: ut ad futura ispiciam⁹ neqz si supius ut ad gñata.

¶ Concludit q si alicui generatio est ex necessitate simpliciter: z non ex suppositione cum non possit esse fm rectū: ut ostensū est: necesse est q sit circularis z per reiterationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse aut principium: neqz finito ente: z sempiternū esse. Ideo necesse in circuitu esse. Conuerti igitur necesse erit. (v. g.) si hoc ex necessitate est: z qd prius ergo: sed si hoc z qd posterius necesse generari: z hoc semper iam continue. Nihil enī hoc differt dicere per duo aut multa.

¶ Recolligit rōnez z ordinat dicens q necesse est q generatio aut hñt finem aut nō: sed q non hñt finem supra probatū est: tam ex parte motus: in primo libro qz ex parte motus z ex parte finis in secūdo. Si ergo non hñt finem: aut est infinita fm rectū: aut in circuitu: sicut supra ostēsum est: nō est possibile q sit infinita fm rectū: q in infinitis nō est p^m: neqz ad inferius. i. ad futura generāda: neqz ad superius. i. ad preterita generata: cū autē generatio: nec hñt p^m: nec sit finita necesse est: q sit sempiterna: z p^m sit in circuitu: z si est in circuitu necesse est eam cōuerti ab ultimo in primū. v. g. si hoc est ex necessitate generatūz ab hoc: sicut terra compluta a pluuiā: necesse est q generatūz illud qd est prius. i. pluuiā est generata: necesse est q pus fuerit aliqd generatū. i. nubes: z si nubes: opz prius q fuerit uapor. Et si uapor opz prius q fuerit terra madefacta: z sic aliqñ reuertitur in p^m: z sic sit continua: qz nībil differt dicere q puerio fiat p medium vñ: uel per duo: uel per plura: oīmodo ab ultimo redeat in primū. Necessarius ē simpliciter est q vñ generet ab altero in motu z generatione que est in circuitu: z si aliqua necesse est in circuitu generari necesse est ista simpliciter generari: z ecōuerso. si necesse est ista simpliciter generata esse: ista necesse est i circuitu generari: h ergo. i. q generatio sit perpetua non in rectum: sed circulariter rationabiliter apparuit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In circuitu igitur motu z generatiōe est qd ex necessitate simpliciter. Et si in circuitu necesse generari z generata esse. Et si necesse: horum generatio in circuitu.

¶ Hoc utiqz quidē est rōnabiliter: qm perpetuus: z aliter apparuit in circuitu motus z qui celi: qm ex necessitate hec generantur z erunt quecūqz huiusmodi mot⁹ z quecūqz propter hunc. Si enī quidēz qd in circuitu mouetur semp aliqd mouet: necesse z hoz in circuitu esse motus. (v. g.) Supiori allatione ente in circuitu z sol sic. Qm autēz sit hoc: hore ppter hoc in circuitu generatur z reiterantur. His autem generatis: ita iterum z que ab his.

¶ Ostēdit hoc idē per causāz dicens q aliter pōt etiā hoc idem demfari. i. per motum celi: qz enim ipse est in circuitu: id ex necessitate elementa adinuicē gñant.

T.c. 69

Si enī motus celi est in circuitu: oportet q̄ quēcūq; sunt passionēs huius motus z quēcūq; sunt per hūc motum solum: sicut per causam efficientem: q̄ etiā illa sint. si enim qd̄ in circuitu mouetur mouet elementa: necesse est etiā q̄ motus horū que sunt passionēs eius: z q̄ motus eorum que sufficienter generant ab hoc sint etiam ex necessitate. v. g. cum allatio superioris hoc est circuli declinūs sit in circuitu necesse est q̄ moueantur etiam alij planete: q̄ vō hic. i. sol mouet in circuitu: necesse est etiam horas in circuitu generari z iterari. horis aut̄ in circuitu generari necesse est q̄ omnia que sunt a causa efficiente sicut a motu solis z motu horarum: sit etiā generata ex necessitate z in circuitu: z hec sunt generatio elementorū: q̄ ex istorum generatione omnia alia generantur maxime oīa temporalia. Deinde cum dicit.

T. c. 70 Quare ergo hec q̄dē ita videtur. (v. g.) aer z aqua in circuitu generantur. Et si quidē nubes erunt oportet z pluerē: z si pluet oportet z nubem esse. Homines vō z animalia non reiterantur in seipsos: ut rursus generetur idem. Non enim necesse est si pater tuus generatus est: z te generari. Sed si tu: illum.

Mouet duas questionēs secundam ibi. Principiū autē intentionis. Circa p^m duo facit. p^o mouet questionē. 2° soluit ibi. In rectū itaq; Querit ergo primo quare in quibusdam esse videtur q̄ in circuitu generantur. v. g. aer z aqua z cetera elementa: q̄ si nubes erit oportet pluerē: z si pluet oportet nubes esse z iterari: in quibusdā vō non est ita. Nam hoīes z animalia reiterantur. non enim est necesse te generari: si pater tuus est gēitū: si tu es generatus necesse est patrem tuum generatū fuisse. Deinde cū dicit.

In rectū itaq; videtur hec generatio esse.

In qbus
nō sit gēnā
tio circu-
laris.

Soluit dictam questionē dicens: q̄ quare animalia non reiterantur est: q̄ eorum generatio est sūm rectū z non sūm circuitum. Nam sicut supra dictum est: ubi uterq; terminorum non est tota materia ad alterū: ut vno motore diuersimode se habēte educatur utrūq; de utroq; in his non est generatio circularis sicut in te z patre tuo: q̄ pater tuus non tota materia tua: in elementis vō vnum est tota materia ad aliud: z vno motu declinūs circuli potest educi vtrūq; ab altero: z ideo in eis est generatio circularis. Deinde cum dicit.

Principiū autē intentionis rursus hoc: utrū similiter oīa reiterantur: aut non. Sed hoc quidē numero: hoc autem specie solū.

Ponit aliam questionē. z primo ponit. secūdo soluit ibi. Quorum quidem igitur. Quia enim probatum est q̄ generatio sit perpetua per reiterationē: posset aliquis credere q̄ omnia eadem reiterantur: z ideo dicit q̄ principiū intentionis in hac ultima pte est querere utrū omnia similiter reiterantur aut non: sed hec quidem reiterantur eadē numero: alia vō solum eadem specie. Ex quo enim omniū est generatio sūm materiam videtur q̄ omnia eadem sūm numerū debeant iterari. Deinde cum dicit.

Quorum quidē igitur incorruptibilis substantia mora: manifestum quoniam z numero eadem erunt. Motus enim sequitur qd̄

mouetur. Quorum autem non: sed corruptibilis necesse specie: numero autem non reiterari. Ideo aqua ex aere: z aer ex aqua: specie idem: non autem numero. Si autem z hec numero: sed non quorum substantia generantur: tale quale contingit non esse.

Soluit hanc questionē dicens q̄ ea: quorum substantia non corrumpitur in mutatione manifestus est q̄ iterantur eadē numero: sicut sol reiteratur in obliquo circulo: q̄ motus sequitur id qd̄ mouetur: q̄ nō est motus nisi existentis in actu (ut ostensum est in 5° phys^{ic}.) Ea vō quorum substantia nō est incorruptibilis: sed est corruptibilis: necesse est iterari eadē specie z non eadem numero: z ideo aqua que est ex aere z aer ex aqua sunt specie eadem: non eadē numero. corrumpitur enim eorum substantia in tali transmutatione: sed tamen cū aer sit tota materia aque: z eodē verso talia reiterata magis accedunt ad idēitatem materiam q̄ animalia z homines reiterari. vnum enī animal generat. puta bos non est tota materia generati alterius bovis: z ideo minus accedunt ad idēitatem numeralem q̄ elementa in circulari generatione elementorū. vnde z si propter hoc concedatur q̄ elementa aliquo modo reiterentur eadem numero: non tamen conceditur q̄ propter hoc simpliciter reiterentur eadem numero: q̄ eorum substantia est talis corruptibilis qualem non contingit esse eadem in generato z in eo ex quo generatur.

Sed videtur in solutionibus istarum duarum questionū esse contradictio. Nam in prima dicit p^h q̄ animalia non reiterantur. In secunda vō dicit q̄ reiterantur eadem specie.

Sed dicendum q̄ prima dicit q̄ animalia non reiterantur eadem numero: z sic concordat cum secunda. uel q̄ non ex necessitate est in eis reiteratio in generatione sine sūm numerū sine sūm speciem: z ideo patre tuo generato nō est necesse te generari: sed te generato necesse est patrem tuum generatū fuisse: z in hoc non cōtradicit secunde solutioni: que dicit q̄ si iterantur: iterantur eadem specie non eadem numero.

FINIS.

Explicunt interpretationes sanctissimi doctoris Thomę Aquinatis Almi o. p. In volumina de Generatione z Corruptione Aristotelica Castigate In Almaq; Veneriarum urbe Summo studio impressę per Simonem de Luere Impēlis Alexandri Calcedonij. 1505. 4° nonas septembris.

✠

Commentaria fidelissimi expositoris. D. Egidij Romani in libros de generatione z corruptione Aristotelis cū textu intercluso singulis locis. Questiones itē subtilissime eiusdem doctoris super primo libro de generatione nunc quidē primum in publicum prodeunt. Questiones quoq; clarissimi doctoris Adarsilii Inguē in prefatos libros de generatione. Item questiones subtilissime magistri Alberti de saxonis in eosdē libros de generatione vltra nusquam impressę.

Omnia accuratissime reuisa atq; castigata ac quantum ars annit potuit fideliter Impressa.

Cum gratia.

Tertus Ap. de generatione et corruptione cum expositione oium expositio eius optimi domini Egidij Romani feliciter incipit.

L.c. 37. et 38.

Aima vt testatur phs in 3° de aia: est quodammodo oia. qd. n. est vel est sensibile: vel intelligibile. aia. n. p. sensum est quodammodo oia sensibilia. et p. intell³ oia intelligibilia. na sicut manus est organu organoz. sic intellectus est spēs spēz intelligibiliū. et sensus spēs est spēs sensibiliū.

Na. n. aliquibus aialibus tāq. instrm et organum ad suu tuitionez dedit coznua: aliquibus vō vngues. homini autē dedit manus: et dando sibi hmōi organu quodammodo dedit ei oia organa. q. p. manu qdlibet organu et qdlibet instrm sibi fabricare pōt. iō dicta est manus organu organoz: q. est quodammodo oia organa. Sic et nā aliquibus corpibus dedit hāc sensibiles formā. vt albedi nē. aliquibus vō colorē alius vt nigredinē. homini qdē et cūctis aialibus pfectis dedit pupillaz et oēs sensus. et dādo eis pupillā quodammodo dedit eis oēm colorē. Est n. pupilla aliquo mō ois color: q. est susceptiua spēz oīz colorz. Sic et dando eis oēs sensus: dedit ipsis oēs formas sensibiles: pp qd dictus est sensus spēs spēm sensibiliū: q. est qdā vītus cōphendens oēs spēs sensibiles. bñ igit dcm est: q. aia p. sensus est quodammodo oia sensibilia. Et qd oīfuz est de sensu respectu sensibiliū: itelligēdū est de intellu respēu itelligibiliū. nā intell³ est susceptiua oīz formaz itelligibiliū. et q. vniūq. q. recipit distōnē et dīas ab eis a qbus recipit eē et spēs. cū intell³ isomet spēsbus oboz: et recipiat formā et spēs ab ipsis obiectis: opz q. ea q. sunt in intellu: recipiunt eē et spēs ab ipsis obiectis: pp qd oīz talia diuersificari f3 diuersitate oboz. Scie q. q. sunt in intellu diuersificabunt f3 diuersitate oboz: siue fm diuersitate rez q. determinant in scia. Nec at diuersitas dupl^r pōt accipi: vel f3 eēntiā: vel f3 itēntiōē. Cū. n. dicimus scias diuersificari f3 ea q. determinant in ipsis: nō est accipienda ista diuersitas f3 eēntiā. vt q. de vna et eadē re p. el sentia nō possint diuersē scie tractare. metaphysicus. n. et phycus cōsiderāt de mā p^o: vt dicit Lōmē. in. 7. meta. f3 nō f3 eadē rōnē. Metaphysicus. n. cōsiderat de ea vt h3 rōnē entis: phycus vō vt est subra trāsmutacioni et motui. Sufficit q. diuersitas itēntiōū ad diuersitates sciaz. Et q. f3 aliā et aliā itēntiōē accipit aliqd sub eē cōi: et sub eē spālī: nō est icōueniēs vni et idē cōsideratū sub eē cōi et spālī: p. tinere ad diuersas scias: vt de corpore mobili determinat phycus sub eē spālī. vt sub rōnē q. mobile. metaphysicus vō determinat de eo sub esse cōi et sub rōe entis. Et sic cōe et spālē sufficiūt ad diuersitate diuersaz sciaz: nulli dubiū eē d3 q. sufficere pnt ad diuersitate diuersoz libroz i eadē scia. Cū q. tota phia nālis sit de corpore mobili et de hñtibus analogiā ad tale corpus. possumus pma facie diuidere libros nāles. q. vel in eis determinat de corpore mobili in cōi: vel de his q. quodā mō spālī vlt q. p. ticulari hñt analogiā ad tale corpus. liber. n. phycoz. de celo et mūdo: et de gñone sunt q. libzi cōes. ceteri vō sūt q. spāles. S3 iter ipos cōes est ordo qdā. q. liber phycoz est cōior libro de celo et mūdo. et liber de celo et mūdo libro de gñone. In libro. n. phycoz pncipalr intendit de corpore mobili sim p^o: nō p. bendo ipz ad sitū vel ad formā: et si ibi determinat de motu ad sitū: vel ad formā: h est in q. tū in talibus motibus referuat rō motus simplr. liber vō de ce

Com. 9. et 12. m. 5. et 2. ph. 22.

lo et mūdo: et de gñone sunt aliquo mō de motu p. cto. In nullo. n. istoz pncipalr intendit de mobili simplr: f3 in li^o de celo et mūdo intendit de mobili ad sitū. In li^o de gñone de mobili ad formā. mobile at ad sitū est cōius mobili ad formā. motus. n. localis cōpetit oī corpi fm ph3. Ille est. n. motus de quo p. baf. 6. phycoz. q. oē corpus mobile: et oē mobile corpus. Qd vtz vtz sit: vel sit dare aliqd corpus immobile nō est p. tūis speculatiōis. repit. n. motus localis: tā i supcelestibus q. in spa acti uoz et passiuoz. iō liber de celo et mūdo: q. p. riet libz: q. q. tūoz: sic notatus est: q. p. mi duo libzi sunt magis de celo. alij vō duo: vt tertius et q. tūoz: vident magis esse de mūdo et de motu actiuoz et passiuoz. Nō ē q. du^m libz de celo et mūdo pcedere libz de gñone: cū motus ad formā nō repiat nisi in spera actiuoz et passiuoz: motus vō ad sitū repiat in spa actiuoz et passiuoz et i celestibus. Sed forte dubitaret aliq. q. liber phycorū nō debeat pcedere libz de celo et mūdo. nā cū motus ad sitū: vt dcm est: repiat in oī mobili: determinata in libro phycorū nō se extendit ad plura mobilia q. de terminata in li^o de celo et mūdo. Ad qd dicit pōt q. et si determinata in lib^o phycorū nō sint vltiora f3 numerū mobiliū. Sunt tñ magis vltia f3 itēntiōē p. siderationis. Intēdit vō in li^o phycorū de mobilibus sub esse cōi: put in eis repit motus simplr. In libro vō de celo et mūdo: put in eis repit motus ad sitū: et hoc sufficit: vt ille liber pcedat istū. P3 ergo qd sit subz in libro de gñone: q. corpus mobile ad formā. p3 ē q. quē ordinem h3 in numero libroz nāliū. q. est tertius. et q. differt ab oibus libris. q. subm in hoc libro est minus cōe q. in libro phycorū et celi et mū. Est tñ cōius subro alioz libroz. Hoc vīto ad expositionē littere accedamus.

L.c. 32. et 36.

L.c. p.

De gñone at et corruptione. et de nā generatoruz et corruptoz: et vlt de oibus: et cās diuidenduz: et rōnes eoz determinandū.

Cōsuetudo phi est suis libris pmittere phemia qd et in hoc li^o fecit. possumus q. hñc libz didere i pres duas. si phemiū et tractatū. 2° icipit ibi. (Antiquoz q. hi q. dē.) In phemia at narrat ea q. dicēda sunt in executio ne. Ad cuius euidentia nōndū. q. l3 motus large sūptus sit in q. tūoz gñibus. f. in suba: q. tūitate. q. lūitate. et vbi. vt p. baf in 3° phycorū: motus tñ ad formā nō p. tē in vbi. q. p. talē motū nō acqrit noua forā: f3 nouus sit. tus. accipiēdo q. motū vt icludit mutationem: dicemus motū ad formā eē in tribus gñibus. f. in suba: et hic dī gñio vel corruptio. in q. tūitate vt augmētū et diminutio. in q. lūitate vt alteratio. Si q. phs in li^o vult determinare de oī motu ad formā: o3 cū determinare nō soluz de gñatione. f3 et de augmētū. et alteratiōē. S3 q. gñio iter ista ē pncipalior: iō augmētū et alteratio pnt dici annexa. sic et tractare de dīa iter gñonē et alteratiōē multo fortius qd annexū d3 dici: ex q. alteratio ipa qd annexū dī. ex h3 patere p. t. q. iste liber intitulat liber de gñio ne. cū nō solū in eo de gñatiōē dītermiet: f3 et de alteratiōē et augmētū. q. denomiatio d3 fieri a pncipali: n ab annexis. Didit q. phs phemial i pres. 2. q. p. enūerat pñ palr itēta in li^o. 2° enūerat annexa ibi. (Ampliāt et de vltz ad alteratiōē.) Nōn at q. phs i li^o 13 hñc ordinē. q. p. d. t. cō. si. termiat de gñone et corruptiōē f3 se. et h3 i p. li^o 2° ondit gñonē et corruptiōē eē nālē. et h3 i pñ scōi libzi. 3° dīter vltz i si miat de causis gñonis et corruptiōis q. tū ad ea q. dīr nem. circa finē scōi h3. h3 ē q. qd air: q. vlt determinare de gñio ne et corruptiōē f3 se: qd fac i p. li^o. Et de gñatoz et cor

L.c. 4.

A. t. c. p.

a. t. c. si.

a. t. c. si.

L. c. si.

A A 2

Nōndū

T. cō.
p.

p^m du^m

T. c. 35.

ruptor. i. vult ostendere gñonē z corruptionē inēē gñabi
libus z corruptibilib⁹ nāl⁹ qd fac in pñ scōi h⁹ 3. circa
finē libri determinatū cāe z rōes. i. diffinitōes. Uel ly
z sumat expositiōe p. i. vt sit sensus. cāe z p. i. rōes. nā
assignare rōnē rei cā assignare cāz ei⁹. Uel al⁹ z forte me
lius. determinādē sūt cāe z rōes. i. cāe rōnabiles siue
vles. rō. n. circa vltia vltia. vñ alia lra. vbi nos hēmus q
dāde sūt cāe z rōes hz z determinādē sunt cāe vles
oīuz gñatorz z corruptor. qd multū pcoradat cū serie
textus: qz circa finē libri assignant vles cāe oīuz gñā
torz z corruptor. Sciendū at oīa pdicta eē aliquo
mō essentialia doctrinē: nā f3 phz pmo posterior. ca⁹
de vnitatē sciaz. Scia est vna q est vnus gñis subie
cti ptes z passiōes pñderas. essentialē est g scie q pñ
deret passiōes z subz siue ptes eius z ea p q pñantur
passiōes de subo. vel de pñibus eius. cū g erit. q vult
determinare de gñone z corruptionē tāgit passiōes z
pprietates: pñsorz gñabiliū z corruptibiliū. Lū vō sub
dit determinādū esse de nā gñatorz z corruptor. i. de
gñatis z corruptis nāl⁹ tāgit subz gñonē z corruptio
nis. nō solū f3 se: f3 et f3 ptes suas: cū noiet tale subz p
ticulariz f3 diuersas partes. corpus. n. mobile ad for
mā: qd est subm in hoc libro est corpus generabile z
corruptibile: qz vero addidit dōm esse causas z rōes
hōz: tangit ea per que pñant passiōes de subo z de
suis partibus. Deinde cum dicit.

**Amplius de augmētātōe et alteratōe
qd vtrūq. et vtz existimādū eādē esse
nāz alteratōis et gñationis: aut semotā
vt et determinata sunt et nominibus.**

Narrat ea q sunt ānera negocio pñcipali dicēs. Am
plius. i. pñter illa q dicta sunt q sunt pñcipalr itenta. di
cendū est de his q aliquo mō sunt ānera: qz dōm est de
alteratōe z augmētatione. qd sit vtrūq. eoz. z et dōz
est vtz existimādū sit a nobis eandē esse nāz gñationis
z alteratōis. vel nō est eadez nā vtrūq. f3 est semo
ta z distincta: sicut gñō z corruptio sunt determinata z
distincta nominibus: qz sicut hñt alia z alia nomina:
sic hñt alia z alia nām. Declarabit. n. vtz gñō z cor
ruptio differāt fm rem: sicut differunt fm nomen.

Philosophus in pma pte huius pñemij
tria tangit. pmo. n. dicit q
vult tradere noticiā de gñatione z corruptione. 2. dicit
talitā esse nālā. 3. adducit q vult tradere doctrinā cō
tentinā causaz z rōnū gñatorz z corruptor. z qz pñt
fieri rōes de rebus nō exñtib⁹. vñ innuere q velit
tradere sciam q non corrupat p corruptionē scibiliuz:
cū possint fieri rōes z argumēta de pluuiā: pluuiā nō
exñte: tria g sunt declaranda. pmo vtz: p ea q dicta sūt sensi
bilibus z corruptibilibus possit esse scia: z dato q de
his possit eē scia: dubitat adhuc vtrū corruptio sit qd
nālē. z vtz scia de corruptibilibus possit dici nālīs. 3.
declarādū erit. vtz re corrupta remaneat scientia.

Circa pñm arguit sic. vñ q de istis sensibilibus z
corruptibilibus nō possit eē scia. nā sensibi
lia sūt sola pñcipalia: pñcipaliū at nō ē scia nec diffō.
vt dñ. 7. meta. g. 2. P. arguebat Erastus q talitū
nō est scia: cū sint pñcipio fluxu. scia. n. est de necessarīs
siue de his q nō pñgit alr se hñe qd pcoradat cūz verbis
Boetij in pñ. arih merice dicēs sciaz eē eoz q imuta
bile subaz fortinūt. Cñ nōm ad euidetiā qñti difficul
tatē qñtis ex duobus pñgure dicētis. sciaz eē de sen
sibilibus z corruptibilibus: de talibus. n. eē sciaz vñ re
pugnare rōnū. nū qz sensibilia: nū qz corruptibilia. Cñ ad

vitādū at difficultates has dixerūt qdā phycā sciaz eē
de sensibilibus: sed nō de his sensibilibus. abstrahit. n.
phycus ab h sensibili z ab illo: f3 nō a sensibili simplr.
pp qd nō est scia de pñcipalib⁹ f3 de vltib⁹. pñt. n. forma
rī corruptibiles rōes de sensibilib⁹ z corruptibilib⁹ sic
acceptis. g de eis esse sciaz nō ē cōueniēs. Hoc at h3
vez: sit difficultatē qñti nō vñ euacuare: imo vñ q pñ
ctiōnē iplicet. nā qdqd sensus sentit ē hic. z nūc. nō. n.
sentit sensus nisi hoc vel illud. si g abstrahat ab h3: z ab
illo: illius abstracti nō est vltius sensus. nō g vlti⁹
meret dici sensibile. pp qd vñ oīo idē ē abstrahere ab
h sensibili z ab illo: z abstrahere a sensibili simplr: cū
simplr nō remāeat sensibile: si nō sit h vel illū. Cñ
endū g qz f3 phz circa finē scōi posterior. sensus ē vlti⁹
l3 sentire sit singularis. possumus. n. dicere potētiā vlti⁹
rē esse actu. potētiā. n. sumit respectu obri simplr: l3 f3
actū possit ferri in h obm. itell⁹ est qd est simplr. nñ
f3 actū ferit potētiā itelleciua in hāc qdditatē: vel in il
lā. vt in qdditatē leonis vel lapidis. sic et vltis ē res
ctu coloris: nūqz tñ sentit nisi hūc colorē. Si. n. vltis
eēt huius coloris determinati f3 qz hñm. alitū colorē
nō sentiret. cū g oēs colorē sentiat erit vltis f3 qz h⁹ co
lorati lucidi: nō at h⁹ colorati vel illi⁹ lucidi. z sic vltis
ē coloris. videt tñ hūc colorē. ita sensus ē qñtis. sentim⁹
tñ h⁹ qñtis. qñtis g nō abstrahim⁹ a qñtis simplr nō abstra
himus a sensibili simplr: z qz phz nō abstrahit a qñtis
simplr: iō h⁹ scia simplr ē d sensibili⁹. f3 h⁹ sensibilia
vt dicebat nō sūt pñcipalia: f3 vltia. dñt. n. talia eē sensi
bilia magi a sensu qz a sentire. h at sic declar. qz res si
se h3 ad eē: ita se h3 ad cognosci. z qz pñs: p se loqndo
z f3 qd h⁹: ad sui eē nō idiget posteriori: ita ad sui itell⁹
posteriori nō eget. qñtis qz sit pñs sit cū posteriori:
pñt tñ itelligi p posteriori nō itell⁹. f3 at pñt tñ z po
terioritātē h se hñt p ordinē. f3 qdditas qñtis z qñtis.
pñt g itelligi qdditas nō pñderat qñtis vt qñtis. z
h pñderatio vñ magi pñtere ad meta. sic et pñt itelligi
qñtis nō itell⁹ qñtis. qz pñt qd adberet subē ē qñtis:
sic vlti Themistius: vt recitat Lōmē. 12. meta. z h cōsi
deratio est magi mathe⁹. iō mathe⁹ nō abstrahit
a mā simplr: cū nō possit itelligi qñtis nō itell⁹ mā.
abstrahit tñ a mā qñtis: cū pñderet māz qñtis: nō tñ pñde
rata qñtis: p quā ē res sensibilib⁹: phycus vñ pñderat
subaz vt ē pñcipia qñtis z qñtis: iō nō solū nō ab
strahit a mā simplr: f3 et nō abstrahit h a mā sensibili.
qz nō abstrahit a mā qñtis. Ultra at nō ē descēsus: nisi de
scēderemus ad hāc qñtis pñcipalē. f3 illi⁹ sic accepti
nō ē vlti⁹ scia f3 sensus. ex h at appere pñt itell⁹ illius
vbi. 6. meta. qz tres sūt eēntiales modi phie. phyc⁹ ma
thematic⁹ z dñus: qz modi qñtis se hñt p ordinē: z qñtis
ifra istos nō ē descēsus. z qñtis isti p se ad sciaz pñneāt:
cū ifra eos nō sit scia f3 sensus: p ea q dicta sūt clare est
mani⁹. ex qz patē pñt qñtis scia nālīs ē de sensibilibus z
corruptibilib⁹. nā cū pñderata i scia nālīs f3 qz h⁹ sint cō
iūcta qñtis z vñtib⁹ actiuis z passiuis p qz ē aliquid
sensibile z corruptibile: iō h⁹ scia o sensibili⁹ z corrup
tibilibus eē dñ. nō qz sit de pñcipalibus: f3 de vltibus de q
bus rōes inuariabiles fieri pñt. ē g declarata vñtis pñi.

Secdo declarādū est. vtz corruptio sit qd nālē.
z vtz pñcipie dñm sit q scia de corruptiōe
sit scia nālīs. in hoc at qñtis duo vident⁹ facere dubiuz.
pñm sumit ex parte ipsius nālē. scōm vñ ex parte cor
ruptionis. nā. n. vt dñ 2. phycor. z 5. meta. p se z pñ
mō dñ de forma. de alijs aut i tñ dñ inqñtus hñt ordi
nē ad formaz. vt si mā dñ nā hoc est qz suscipit formaz.
si aut motus dñ nā hoc est: qz est via in formam. Si g
nā p se z pñmo dñ de forma qd simplr repugnat forme
ad nāz

Rñsio
quāda

istaz
rñsio
nem

Rñsio
ppia

Com.
2.

T. cō.
2.

2^m du
bium

T. cō.
12.

T. cō.
5.

2^m
T. cō.
74.
T. cō.
8.

Rñsio
quorū
dam.
pñ
siones
illorū.

Rñsio
ppa.

p^a via

T. cō.
85.

2ª via

T. cō.
22. 3.
via

ad nāz nō vñ pñtine: nec dñ dici qd nālē. Cū g forme p se
sit dare eē. pñtiones z corruptiōes: qz de se sūt nō ens:
vt vñ nālā eē nō pñt. z pñtis si vident⁹ pñtine ad pñde
rationē scie nāl⁹. at qd fac dñm qñtis ē ipa corruptio
nā cū nā agat pp finem. vt dñ 2. phycor. z finis z bo^m
sint qñtis idē. vt inuit phz 2. meta. qd nō h3 rōnem boni
f3 qd h⁹ pñt eē qd itēti a nā: nec ē ab aliq agēte pp fi
nē. corruptio g: qz nō h3 rōnē boni nō pñt eē de intētiōe
nālē: z pñtis nō vñ pñtere ad pñderationē scie natura
lis. Cñ ad has at difficultates vitandas dixerūt qdaz
corruptionē eē de intētiōe nālē nō nālē q ē forma: f3 nālē
quē ē mā. Sed h nō est vez. nāz corruptio: per se loqñ
do: nec est de intētiōe nālē forme nec nature mālē. per ac
cidens tñ est de intētiōe vñtis qz materia. n. non iten
dit corruptionē forme sub qua existit: sed intendit pñ
ctiōnem sui. z quia vna forma suū appetitū satiare non
pñt: iō cū est sub vna forma appetit esse sub alia: pp qd
p accñs appetit corruptionē forme illius sub qua exi
sit. sic et z ignis per formam suā agens in aquā nō in
tendit corruptionē aq sed intendit inducere formā suā
in mām aq: qd intēdendo per accñs intendit corruptio
nē aq. nullo mō ergo: p se loquendo est de intētiōe na
ture corruptio: per accñs tñ nō solū mā: sed et agens z
forma corruptionē intendit. Cñ cedendū est g alr.
pñter qd notandū q triplici via venari possumus qz
determinare de corruptione pñtinet ad sciam nālē: z
qz et ipsa corruptio pñt dici naturalis. prima via sumit
ex pte ipsius scie naturalis. scōa ex pte nālē mālē. tertia
ex pte nālē forme. Cñ prima via sic ostendit. dñā est. n.
inter sciam pñcipiā z speculatiuā. scia. n. vt pñcipia ē
z vt operat. cūz efficit vñt oppositorz non efficit altez.
facere. n. vñt oppositorz nō ordinat⁹ ad factionē alteri
us: sed ad destructionē eius. sed in speculatione non sic
est: qz vt dñtis in 6. topicor. q bene diffinit pñcipia si
gnificat: noticiā. n. vnus cōtrarij facit ad noticiā alte
rius. rectuz. n. est iudex sui z obliqui: vt dñ i pñmo dñ aia.
rectū. n. licet pñcipi obliqui: facit tñ ad cognitionē oblig
z scia que cōsiderat de recto h3 cōsiderare z de obli
quo. Si ergo scia naturalis esset pñcipia: z per sciam
nālē quā hēmus naturas reruz pñcipiū inesse: for
te esset dubiū vñtis ad eā fm q huius pñtinet corrup
tio. sed cū sit speculatiua si eius ē cōsiderare de gñā
tione nō ē dubiū q ad ipsam spectat pñcipiū de cor
ruptione. Cñ scōa via sumit ex pte nālē mālē. n. opz
q sit de intētiōe nālē q dñ nālē: qz sufficit q naturalr
eueniat. Cū g per nāz mālē eueniat corruptio: qz mā est
per quā res pñt esse z nō eē vt dñ. 7. metha. corruptio
qd nālē dici pñt. Cñ tertia via sumit ex pte nālē forme.
nūqz. n. aliquid sic corrupitur simplr: vt i nihil redigat:
sed semp gñatio vnus ē corruptio alterius z eē. vt in
fra patebit. Si. n. aliquid i penitus nihil redigere talis
corruptio forte esset pñcipia naturam cuius f3 forme: sed cū
ex quolibz corrupto aliquid generetur: nulla erit corrup
tio que sit cōtra nāz forme simplr: licet sit p naturam
h⁹ forme vel illius. In corrupto. n. tria est cōsiderare for
mā que abijcit. formā que introducitur. z māz successiue
subiectā vñtis forme. Corruptio ergo l3 sit cōtra nām
forme obiecte: nō est tñ cōtra naturam mālē: vel forme
introduce. Si g querat. vtz corruptio sit de cōsidera
tione scie nālīs: planū est q sic: qz z si violenta existe
ret. nullo modo tñ de cōsideratione scie nālīs esset: cum
eius dñ artificis sit pñcipia cognoscere. Sed si querat. vtrū
possit dici naturalis: pñtis q accipiēdo nālē large f3 q
naturale est qdqd cōsiderat nālīs: dici potest corruptio
quid nālē. est etiā naturalis: qz est fm nām mālē z ter
tio quid naturale dici pñt: qz nō est p nām cuiuslibz for

me. Cñ aut faciebant dubiū de facili soluit. nā p Rñsio
ma dubitatio qua dicebat corruptionē eē p nāz forme: ad arg.
pñtis q nō ē p nāz forme simplr: f3 sit cōtra nām h⁹ vel il
lius. Scōa ē de facili soluit: qz nō opz p se eē de intētiō
ne nālē q naturalis cōsiderat: vel et q est qd naturale:
sed et nālē dici pñt qd nālē euenit.

Tertio restat declarādū. vtz corrupta re remāe.
at eius scia. q at circa hec dubitare faciūt
sunt auctitates. Az. nā in pñcipiā mētis vult dñā esse i
ter sciaz z scibile: qz scia sublata nō auferit scibile: scibi
li aut sublato auferit scia. corrupta g re scibili. nō remā
net scia eius. Cñ Amplius in pmo posteriorz vult q de su
biecto opz supponere: qz ē z qd ē: qd g nō ē nō potest eē
subiectū in aliq scia: f3 qd nō pñt eē subm in scia nō pñt
eē scitiū. nō g existente re nō pñt eē scia de ea. Cñ Ampli
us 2. posteriorz vult q de eo qd nō est sciri nō pñt nisi
qd ē qd significat nomē. f3 h3 scire nō est sciaz hñe de re:
cū de chimera h3 sciri possit. non g existente re perit rei
scia. Cñ Amplius in pmo posteriorz vult salum nō sciri
ri: qz nō ē. qz bonā cām assignat sufficit rē nō esse: vt de
ea nō possit eē scia. Cñ Rursū rō ad h adduci possit scie
nā. accipiūt eē z spēm ab ipsis subis: siue ab ipsis reb⁹
de qbus sunt: f3 nō exñte eo a q aliquid h3 esse z spēm il
lud remanere nō pñt. corrupta g re scibili scia nō remā
nebit. Cñ has at difficultates qdā vt euaderēt dixerūt
qz res h3 duplex eē. esse essētiē z esse actuale: corrupta
autem re quantum ad esse actuale remanet quantum ad
esse essētiē: z quia remanet quantum ad tale esse po
test de re corrupta esse scia. Cñ 3. h3 iprobaf: qz res f3
esse actuale h3 pñcipiū eē. sed eē pñcipiū h3 eē. vñ. vñā
auti: l3 nō corrupant p se tñ corrupunt p accñs. corrup
to. n. forte corrupit hō g ē i forte. iō dñ in pñcipiā mētis
q destructis pñtis ipossibile ē aliquid alioz remanere.
corrupta g re qñtis ad eē actuale corrupit qñtis ad esse
eēntiē. Cñ Et iō alij dixerūt q re hñt scia de
re: f3 sub pñcipiū. pñtis ē. n. hñt sciaz de pluuiā: pluuiā si
exñte. f3 illa scia eē pñcipiū. videt⁹ si pluuiā eēntia
eēnt qd pluuiā pñcipiū. Cñ 3. h3 ipbari pñtis: qz cū aliquid
nō ē alr. vez nñt sub pñcipiū. si itate pñcipiū nō stat
vñtis eius. si g re nō exñte nō hñt scia nisi sub pñcipiū.
vñtis si res esset cū ipsa. res ponat nō exñtere. verum
erit dicere q nō ē scia rei qñtis nō exñtis. 3. h3 ita
re nō pñt: qz pluuiā nō exñte pñt de rōnes formari de
pluuiā: f3 talibus rōibus formatis vñt hñt scia de pluuiā.
pluuiā g nō exñte scia de pluuiā haberi poterit. Cñ P.
vñ oīo ridiculū dicere q si habeo sciaz de rosa adueniē
te hyeme pñtis sciaz mālē: eo q rosa pereat. nā cū scia sit
in aia z ex corruptionē rez nō fiat variatio circa aiam:
nō opz qz corruptionē rez tollat scia. Cñ Ad declara
tione g vñtis pñtis duo sunt declaranda. Primo de
clarādū ē qz re corrupta idē signat nomen z re exñte.
qz si nō idē significaret nomē: tñ qd diceret⁹ de pluuiā:
pluuiā si exñte diceret⁹ equoē. z qz i equociis si ē dispu
tare pñtis rōes de pluuiā pluuiā si exñte. Scōo vñtis no
mē idē significat re exñte z corrupta ostendit sciaz remā
net corrupta re. Cñ Pñter pñtis nōndū noia signare res
si absolute: f3 vt sit appñhe ab itellū. iō modi significā
di sequūt modos itelligēdi. formale g i significatiōe vñ
eē modus itelligēdi z appñheio itell⁹. f3 remanēt for
mali alijs variatis nō tollit id cuius ē illud formale. si
g res signat p nomē vt ē ab itellū pcepta: qz abeunti
bus sensibilibus remanēt in nobis sensus z fantasie. z
destructa re remanēt in nobis pceptiōes intellectus. vt
destructa pluuiā remanere pñtis itellū pceptus pluuiē.
quia remanet id qd est formale in significato nois plu
uie. idē significabit nomen pluuiē pluuiā exñte z cor
A A 3

3^m du^m

Rñsio
quādam

2ª rñsio
nē illoz

Rñsio
Aliorū
2ª rñsio
nē illoz

Rñsio
ppia.

p^m

Nōndū

T. cō. p.

Nōndū

rupta. pōt at h vītas declarari p sile. nā sic i significato aliqd ē mālē vt res: 7 aliqd formale vt pceptio. sic i loco ē aliqd mālē vt corp^o pīnēs vīpura aer: vī aq. 7 aliqd formale vt ordo ad vniuersū. si q aliqd ēēt in aliq loco 7 vīto flante tolleret tot^o aer q est circa ipm: qz ipse sp hret eūdē ordinē ad vniuersū: ppter b non mutaret locū: qz licet amotum esset id qd est mālē in loco: vt aer vel supficies aeris: manet tñ id qd est formale vt idem ordo vniuersū: sic ēt naui exīte ligata apud stipitē semper manet in eodē loco: licet sp aqua moneat subtus ip sam: qz naui sic fixa semp hz eūdē ordinē ad totū fluuū: hz variet respectu pīs fluuū. sic ē in pposito: cū p nomē significet res vt cōcepta qstūcūqz variet res: ex q manet pceptio a quo significatū recipit formā 7 spēs significatū ipm nō variat. Idē g significat nomem re existente 7 corrupta: nec tñ pp b arguere ē possumus q ipsa cōceptio sit pncipale significatū 7 noī: sed res vt cōcepta: est id qd pncipalr significatū ē: sicut ipse ordo vniuersū nō ē locus: s3 corpus pīnēs: vel supficies corporis pīnētis vt i ea referat talis ordo vniuersū hz rōnē loci. Vīso q nō equoce sumunt nomina rebus exītibz 7 corruptis: de facili ē videre quō manet scia re corrupta. Ad cuius evidentiā notandū q res hnt triplē esse. in se ipīs. in suis causis. 7 apud intellm 7 b tripliciter esse se hz p ordinē: qz qd hz esse actualē 7 in seipso: habet esse i suis causis. sed nō cōvertitur. multa enim sunt in suis causis: q in seipīs actualr non exīstūt. Sic qd hz ē actualē in suis causis hz esse rōnis 7 apud intellectū. sed nō cōvertit. chimera enī est qd apud aiām: tñ nō est aliqd in se: nec in suis causis cū g scire sit p cām. vt pōt haberi ex pmo physicoz. 7 pmo posteriorz. qstūcūqz res corruptatur fm actualē eē ex quo remanet in suis cāis nō tollit scia ipsius. Et aut vltius diligenter notandū q existentiā rei in suis causis facit vt de re possit esse scia non solum vt per cognitionē causē cognoscit effectus: s3 qm sufficit ad rōnē qddatitōis q sit i po^o ad esse. Res ergo qz eo ipso q sit in causis sunt i po^o ad eē: 7 eo ipso q sunt in suis causis cōpetit eis habere quidditatē: 7 qz qd quid est: est obz intellectus: iō que sunt in causis suis pnt sciri 7 pnt eē obz itellō. Res g vt sunt aliqd in seipīs cū destrunt fm esse actualē destrunt fm esse essentie. Ideo dicere q res cū corruptunt qstū ad esse actualē remanēt s3 ē essentie non ē bene dictū. potest. n. congrue dici q esse ē ppter rōnem quidditatis. 7 potest intelligi qd quid est rei absqz eo q intelligat esse absolute. Prope ergo loquendo nō remanet res nisi vt est aliqd in seipīs: sed si dicentes res remanere fm esse essentie: cū corruptunt fm esse actualē: sed permanere eaz in suis causis: fm quā cōpetit rebus vt sint obm itellō: 7 vt pnt intelligi fm suaz quidditatē: bonū itellctum haberent: iō iproprie loquerent. Hoc vīso p3 qd sit de qdōne tenēdū: qz qstū querit. vtz re corrupta manet scia rei si hoc quesitū in troducūt. ppter ipsa noīa per que exprimit veritas rez: qz credat aliqs equivoce nomina significare re existēte 7 corrupta. Questio nō hz dubiū: ostēdū est enī nomen vniuoce significare rebus existentibus 7 corruptis. Sed si introducūt questio. ppter ipsas res. Dicendum est q si res corrupterēt: ita q nec remaneret in se: nec in suis causis: sed solū esset ens apud animā: nō remaneret scientia rei. si enim corrupterēt pluuia in se: 7 i suis causis: 7 solū eēt ens apud aiām: 7 non esset plus ens qz chimera. de pluuia scia esse non posset: tñ qz corruptibilia ista nūqz sic corruptunt quin remanēt i suis causis: qz ppter talia ē qd introducta. Dubitabat enim

cū ista nālia corruptā. vtz scia eoz remaneat eis corru ptis. vt g satisfaciām qdōn cū talia remaneat i suis cāis dicam^o sciaz talitū remanē eis corruptis. Aduertēdū tñ q pncipalibz corruptis si remanēt i suis cāis s3 qz h^o. h. n. pluuia corrupta p cās nāles nō pōt redire eadem nūero: qz quoz suba deperit nō redeūt eadē nūero: vt dī circa finē h^o scdi. redeūt aut eadē spē. vtrū aut sit ali qua cā q possit corrupta eadē nūero reficere nō ē pntis speculationis. Suffic aut ad pīens negociuz: corrupta remanere in suis cāis qstū ad idēitatē spē: s3 nō mane ant qstū ad idēitatē nūerale: si g scia nālis esset de pncipalibus cū talia corrupta s3 qz h^o nō remaneant: nec in se: nec i suis cāis: rōnabile videret dictā sciaz nō remanere oīo corruptis: s3 qz scia ē de vlt^o: 7 qstū ad idēitatē specificā: 7 vltz manēt res in suis causis ipīs corruptis: nulli dubiū eē qz manet scia pluuie 7 rez corruptibilia nō exīte pluuia: vel nō exītibz corrupti bilibus rebus. Auctoritates pbi dō facili solunt: qz rōes fūdate sup eas peccabāt p fallaciā accitū. Cū. n. dī q sublato scibili auferet scia. pstat q re corrupta nō auferet i eo q scibilis: cū remaneat i suis cāis. Sic ē: cū dī q de subo o3 supponere: qz est vel o3 subm scie esse. Dōz ē q si sit scia sufficit subm scie eē i eo q scibile. est at h^o nō si ē in suis cāis. Qd at dicebat tertio q de eo qd nō ē nō scit nisi qd ē qd signat nomē. itelligēdū ē de eo qd nō ē: nec i se nec in suis causis: sed solū est apud aiāz vt chimera. corrupta aut vt dcm ē: remanēt in suis causis. Qd vō dicebat qnto d falso: dōm q nō est sile: qz falsū fm q h^o nō ē sola puatio. 7 est simplr nō ens: nec ē fm q h^o nō res pīdicamēti. Corrupta aut nō sic: cū sint in suis causis. Ratio aut facta 7 veritate pīdicta de facili soluit. scia. n. nō recipit eē 7 spēs a re nisi vt est scibilis. re aut corrupta remanet. vt ē scibilis: qz remanet in suis causis: vt dictū est.

Antiquozū qdem igitur hi qdez vocatam gñationē simplicē alterationē esse inquit. hi vō aliō generationē 7 aliud alterationē.

Posito pñemio ponit 7 tractat. 7 vt didamus tractatū s3 ea q tacta sūt i pñemio dicam^o pñe hāc executiā didi i ptes tres. qz i pma pte determinat de gñatōe 7 corruptionē 7 de eius annexis. In scda vō tractat de vā gñatōe 7 corruptionē. In tertia vō de cāis vltibus rōnibus oīum gñatorū 7 corruptoz. Prima pars continet totū pñm libz. incipit in pncipio scdi libz ibi. (De mixtōe 7 tactu) 3^a ps incipit circa finē scdi libz ibi. (Qz vō sūt qdā gñabilia.) Anaxa aut gñationē vt tūge bat i pñemio sunt alteratio 7 augmentū. 7 dīa q est inter generationē 7 alterationē. sed hec nō sunt annexa gñationi eq̄l: qz alteratio 7 augmentū annectunt generationē fm se. sed tractare de differentia inter generationē 7 alterationē potissime videt annecti pncipali pposito. ppter dicta antiquoz phoz: inter quos diu fuit dubitatū de dīa pīdicta. 7 qz diu dubitatū fuit de questione pīdicta: ideo in pñ^o libz sui pñs inquit vtrum generatio ab alteratione differat. pñus ergo liber diuiditur in ptes duas. qz pmo determinat de differentia generationis 7 alterationis. 2ª determinat de ipsa generatione 7 de alijs motibus annexis. scda ibi. (Utr itaqz de gñatōe.) Circa pñm duo facit. qz pmo pñmū qd intendit. scdo exequitur de itēto ibi. (Quicūqz igitur vnum.) Dicit ergo qz hi quidē de numero antiquozū vocatā simplicem gñationē inquit. i. dicit eē alterationē. 7 hi. i. aliq pbi dicebāt aliud eē gñationē 7 alterationē.

T. cō. 70.

Ad aut.

2

3

4

5

a. t. c.

p. v. l. q.

ad. t. c.

Si.

T. cō.

Si.

T. cō.

4.

Nō q

altera

tio nō ē

gñatō

sim

plr vt

dice

bāt hi

pbi: s3

f3 qd

vt dī

Ap

7 alterationē. 7 dīe vocatā simplicē gñationē: qz s3 vītatē alteratio qdā generatio est: sed nō debet vocari generatio simpliciter. Deinde cum dicit.

Quicūqz igitur vnum aliqd oē esse dicūt 7 oia ex vno gñant his qdē necesse est vtiqz gñationē alterationē eē dicē 7 qd pncipalr sit alterari. Quicūqz at ples mās vna ponūt vtpote Empedocles 7 Anaxa. 7 Leucippus 7 Democritus his aliud.

Exequit de itēto 7 tria facit. qz pmo dicit qz ponētes vñū mālē pñ^o oportebat dicere generationē esse alterationē: sed ponētes plura mālā pñ^o non pueniebat b dicere. scdo pbat qd dixerat. 3° qz ponētes plura mālā pñ^o videbant peius dicere qz vñū redargut ponētes pluralitatē mālū pncipioz. 2^a ps ibi. (His qdē igitur oibus.) tertia ibi. (Necesse ē autem eis.) Circa p^m facit tria. qz p facit qd dicitū ē. scdo spāltr icrepat. Anaxagoras. 3ª narrat ponētes plura pñ^o mālā. 2ª ibi. (S3 tñ Anaxagoras.) 3ª ibi. (Empedocles enim.) Dicit ergo qz quicūqz dicūt oia eē vñū qd vt vñū mālē pñ^o: 7 oia gñāt ex vno pñ^o mālī: necesse ē dicere gñationē esse alterationē his: 7 qz pncipalr sit siue pncipalr fieri. 7 alterari eē idē: 7 dīe pncipalr fieri: qz l3 alteratio sit qdā factio: nō ē tñ factio pncipalis: sed qui ponūt plures mās quā vñā: vt Empedocles 7 Anaxagoras 7 Leucippus. his necesse est dicere generationem esse aliud ab alteratione. Deinde cum dicit.

S3 tñ Anaxa. pñiā vocē ignorauit. dīe. n. q fieri 7 dīstrui idē existit alterari.

Ultra at dīe elementa quemad^m 7 aliq. Specialiter icrepat Anaxa. d. q Anaxa. ignorauit pñiā vocē. i. pñiā positioni sue. Qui. n. pñiā vbi suis ignorat qd ponderat vor pñā. q aut sibi cōtradixerit Anaxa. pñiā dicebat. n. q fieri 7 dīstrui existebāt idē qd alterari. 7 tñ dicebat. i. pñiā mālā elementa mālā quē admodū multi aliq. Deinde cum dicit.

Empedocles qdem. n. corpa qttuoz: oia at cū mouentibz: sex nūero. Anaxa. at infinita 7 Leucippus 7 Democritus.

Narrat ponētes plā pncipalia mālā. 7 duo facit. qz p narrat dictas pñes. 2ª declarat pñes illas. scda ibi. (Dic qdē homiomera) dīe g. qz pñetibus plā pñ^o mālā su it Empedocles: qz posuit pncipia mālā esse qttuoz hec corpa sensibilia: videlz ignē aerē aquā 7 terrā: 7 po suit duo pncipia mouentia: lītē. 7 amicitiam. ppter qz pñ^o mālā cū mouentibus dīxit eē sex nūero: qttuoz materialia: 7 duo mouētia. sic ēt Anaxa. Leucippus 7 Democritus posuerunt plura mālā pncipia: qz dixerūt ea esse infinita. Deinde cum dicit.

Hic qdez homiomera elementa ponit. vtpote os: carnez 7 medullā 7 alia quorū vniuscuiusqz synonyma ps est.

Declarat pñes pīdictas. 7 tria facit: qz pmo manifestat pñē Anaxa. 2ª positionē Democriti 7 Leucippi. 3ª cōparat opinionē Anaxa. ad opinionē Empedoclis. 2ª ibi. (Democritus aut.) 3ª ibi. (Cōtrarie aut.) Dicit ergo qz hic quidē. i. Anaxa. cū suis sequacibus ponit plura pncipia mālā: qz ponit corpa homiomera. i. sūtū pñiū esse elementa mālā oīum: vtpote os carnē medullā 7 oia alia: quoz vniuscuiusqz ps est synonyma. i. ē sūtū.

dicunt. n. talia eē sūtū pñiū: qz quēz ps carnis est caro 7 qz ps ossis ē os: 7 sic de alijs. Deinde cū dicit.

Democritus at 7 Leucippus ex corpi bus idiuisibilibus hec 7 alia cōponi inqunt: hec aut infinita 7 multitudine 7 morphea esse. Illa at ab illis differunt his ex qbus sunt 7 pōne 7 ordine horum.

Manifestat pñē Democriti 7 Leucippi dicēs qz Democritus 7 Leucippus inquit: h oia alia mixta: q vide mus cōponi ex corpi bus idiuisibilibus. ponebāt enim athomos 7 cōpa idiuisibilia eē pñ^o mālā oīuz: 7 h^o mōi corpa dicebat eē infinita multitudine. i. nūero: 7 morphea. i. forma: siue figura: qz aliq dicebat eē figure triāgularis. aliq qdrāgularis. aliq pyramidalis: 7 sic i sūtū. 7 p h^o mōi pñ^o mālā distigebat oia cōposita ex eis. Dicebat. n. q illa. i. cōposita ex athōis differunt ab illis. i. ab alijs cōpositis his: ex qb^o sūt 7 pōne 7 ordie horz athomoz. triplr. n. s3 cū p athoma distigebāt cōposita. vel qz ex alijs athomīs cōponebat vñū qz aliō: vt qz vnum cōponebat ex qdrāgularibus. 7 aliud ex triāgularibz athomīs: 7 b appellat differre ex his ex qbus sunt: vlt erat hū^o dīa. ppter ordinē 7 ppter positionē athomoz. Notandū est. n. q fm Democriti athomi tripliciter differant. pmo figura: quia gdam erant triāgulares. qdā quadrāgulares. 2^a ordine: qz qdā erāt anteriores: qdā erāt posteriores. 3^a sūtū 7 pōne. quia qdā erant supiores: qdā vō inferiores. Scdm aut hāc triplcem dīam athomoz sumebāt differentia eoz que ex athomīs cōponebant. Deinde cum dicit.

Cōtrarie at vidēt dicere q circa Anaxagorā eis q circa Empedoclez. hi qdē. n. inquit ignem 7 aquā 7 aerē 7 terrāz qttuoz elementa. simplicia magis eē quā carnē 7 os 7 talia similia pñiū. hi at qdez hec simplicia 7 elementa. terrā at 7 aquā aerem 7 ignem composita. panspermia enim horum esse.

Cōparat pñē Anaxa. ad pñē Empedoclis dicēs. qz q circa Anaxa. i. anaxa. cū suis seqūbus vidēt esse dicētes pñe eis q circa Empedocles. naz hi. i. Empedocles cū suis seqūb^o inquit qttuoz elementa ignē aquā aerē 7 terrā eē magis simplicia qz carnē 7 os 7 alia talia sūtū pñiū. hi vō. i. Anaxa. 7 sui seqūes dicebāt eē: qz b. i. cōpa sūtū pñiū dicebāt eē simplicia 7 elā oīuz. terrā at 7 ignē aerē 7 aquā dicebāt eē cōposita ex eis. ponebāt. n. h^o corpa sūtū pñiū eē panspermia. i. eē vlt semē 7 to tale pñ^o horz dictoz corpoz. Tūc seqū illa ps.

His qdē oibus igitur q ex vno oia cōstituit necesse ē dicere generationem 7 corruptionē alterationē. sp enī manere subz vñū 7 idē. tale at alterari dicimus.

In qz vt dicebat. pbat q dixerat. 7 duo facit s3 qd duo dixerat. p. n. pbat qz ponētes vñā mās necesse ē dicere generationē esse alterationē. scdo ostēdit qz ponētes multas non op3. 2 ibi. (His aut qui genera.) Dicit ergo qz his oibus qui ex vno mālī pncipio oia pstituit necesse est dicere generationē 7 corruptionē esse alterationē: nā cū pncipia oporteat manere fm substantiam suaz semper manebūt vñū 7 idē subm fm substantiam suaz

A A 4